

TÜRKİYE’NİN İLK VE TEK ÖZEL EĞİTİM KONULU E-DERGİSİ

E-DERGİ
ÖÇED
Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

EYLÜL 2017 | SAYI 2 | WWW.OCED.ORG.TR

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ HERKES İÇİN YARARLI

OTİZMİ KONUŞTUK

- DOÇ. DR. BARIŞ EKİCİ
- PROF. DR. BENGİ SEMERCİ

Problem davranışlarla
başa çıkma yollarında
ABA EĞİTİMİ

OTİZM HAKKINDA

EN SIK KARŞILAŞILAN

7 MİT

İÇİNDEKİLER

EYLÜL 2017

Özel gereksinimli bireylerin eğitim mücadelesi

Kaynaştırma eğitiminin amacı, çocuğu normal hale getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak, toplum içinde yasayabilmesini kolaylaştırmak.

8

Otizm hakkında en sık karşılaşılan 7 mit

Otizm hakkındaki yetersiz bilgiler ve belirsizlikler otizm hakkında mitlerin yayılmasına neden oluyor....

14

Kaynaştırma eğitimi yol haritası

Kaynaştırma eğitimi konusunda okullara, ailelere yardımcı olabilecek bir kontrol listesi...

6

Otizm nefesinizi iyi kullanmanız gereken uzun bir maraton koşusu

Prof. Dr. Bengi Semerci ile otizmi ve otizmin aile üzerindeki etkilerini konuştuk.

10

Köylerde otizm neden daha az?

Çocuk Nörolojisi Uzmanı ve "Bana Biraz Otizmden Bahset" kitabının yazarı Doç. Dr. Barış Ekici, 'Benim köyden gelen otizimli hastam yok gibi bir şey. Ne kadar çok şehir hayatı varsa, anne-baba çalışıyorsa, bakıcı devreye giriyorsa otizm artıyor' diyor.

16

İÇİNDEKİLER

EYLÜL 2017

"Bir engelliye yapılabilecek en kötü şey ona acımak"

Astroterapist ve yazar HülyaNida Şahin ile 17 yaşındaki kızı Zehra'yı ve annelik yolculuğunda yaşadıklarını konuştuk.

21

"Köpek eğitimcisi değiliz, Pavlov ile hiç alakamız yok!"

MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı) Davranış Terapisi Uzmanı ve Algı Aba Terapi Merkezi süpervizörü Nicky Nükte Altıkulaç, Uygulamalı Davranış Analizi'ni, uygulanırken dikkat edilmesi gerekenleri ve problemleri davranışlarla baş etme yollarını anlattı.

24

Problem davranışlarla başa çıkma yollarında ABA yaklaşımının kullanılması

Problem davranışlar neler ve bu davranışları değiştirme süreci nasıl olmalı?

20

HABER VE ETKİNLİKLER

ÖÇED'in aylık çalışmalarından kesitler...

26

KÜLTÜR SANAT

Kitap ve sinema haberleri...

30

KÜNYE

İMTİYAZ SAHİBİ

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

Yayın Direktörü:

Parin YAKUPYAN

parin@oced.org.tr

Genel Yayın Yönetmeni:

Selim PARLAK

selim@oced.org.tr

Yazı İşleri Müdürü:

Burçin ÖZTINAZ

burcin@oced.org.tr

Görsel Yönetmen:

Mevlüt DÜLGER

mevlut@oced.org.tr

Halkla İlişkiler:

Emine Eşki ARASLI

emineeski@oced.org.tr

Dernek Bağış:

burcin@oced.org.tr

Abonelik:

bilgi@oced.org.tr

Yayın Tarihi:

EYLÜL 2017

Yönetim Yeri:

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

E-Posta:

bilgi@oced.org.tr

* Kapak Görseli pixabay.com adresinden alınmıştır.

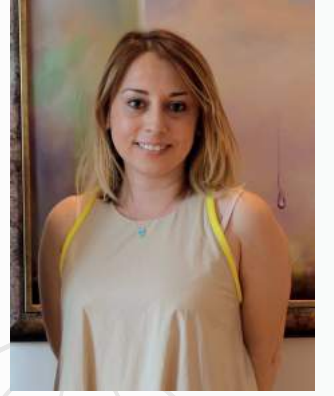
* Bu yayının tamamı ya da bir bölümü yayıncısının yazılı izni olmaksızın çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

www.oced.org.tr

/ocedorgtr

EDİTÖRDEN

Burçin ÖZTINAZ

Kurumsal İletişim Koordinatörü
burcin@oced.org.tr

Merhaba,

Geçtiğimiz ay ilk sayısını yayınlamanın heyecanını yaşadığımız e-dergimize göstermiş olduğunuz ilgi ve destek için teşekkür etmek istiyorum öncelikle. İçerik önerileriniz, "Gönüllü olarak ben ne yapabilirim?" diye soran mailleriniz, sosyal medya paylaşımlarınız ile sesimizi duyurmaya destek olmanız... Hepsi heyecanımıza heyecan, umudumuza umut kattı.

İşte bu duygularla başladık ikinci sayımızın hazırlıklarına. Bu sayımızda Çocuk-Genç ve Erişkin Psikiyatristi Prof. Dr. Bengi Semerci ve Çocuk Nörologisi Uzmanı Doç Dr. Barış Ekici ile otizmi konuştuk; "Bir engelliye yapılabilecek en kötü şey ona acımak" diyen Yazar-Astroterapist HülyaNida Şahin'den kızı Zehra'yı ve annelik yolculuğunda yaşadıklarını dinledik.

Aylardan eylül olunca "okul konusuna ve kaynaştırma eğitimine değinmemek olmaz" diye düşünerek bu konudaki tecrübelerden, deneyimlerden ve tavsiyelerden oluşan yazılara yer verdik. Kaynaştırma gelişimsel farklılık gösteren çocukların gereksinimleri yönünde eğitim almaları için olduğu kadar sınıftaki diğer çocukların yardımlaşma ve demokrasiyi öğrenmesi ve bireysel farklılıklara saygı duyması açısından da önemli ve değerli. Bu konuda farkındalık yaratmak da ÖCED olarak öncelikli hedeflerimiz arasında. Çünkü farklı olsak da hepimiz eşitiz.

Size keyifli okumalar diliyoruz. Ekim sayımızda görüşmek üzere...

"İyi olmak kolaydır; zor olan adil olmaktır. En mükemmel adalet ise vicdandır." Victor Hugo

(Applied Behavior Analysis)

ABA TERAPİSİ EĞİTİM SERİSİ

(UYGULAMALI DAVRANIŞ ANALİZİ (UDA))

7.
DÖNEM

Nicky Nükte ALTIKULAÇ
MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)

EĞİTİM TARİHLERİ:

1. MODÜL : 10 ARALIK 2017
2. MODÜL : 8 NİSAN 2018
3. MODÜL : 1 TEMMUZ 2018
4. MODÜL : 23 EYLÜL 2018
5. MODÜL : 9 ARALIK 2018

Ücret: 700 TL+KDV PAKET 3.500 TL+KDV

AMAÇ:

ABA alanında çalışan/çalışmayı hedefleyen profesyonelleri, ABA yaklaşımı konusunda bilgilendirmek, bu konuda Amerika'da kullanılan son teknikleri tanıtır, nasıl uygulayacakları konusunda eğitmektir. Eğitim serisini tamamlayan katılımcılar, kendi başlarına bir ABA programı hazırlayıp, en etkili teknikleri kullanarak bu programı uygulayacak seviyede bir bilgi ve pratiğe sahip olacaklardır.

AYRINTILI BİLGİ VE KAYIT: EMİNE EŞKİ ARASLI | 0507 923 78 59 | emineeski@algiozelegitim.com

Algı ABA Terapi Merkezi
All Kids First, LLC.
İşbirliği ile

Özel Çocuklar
Eğitim ve Dayanışma Derneği
www.oced.org.tr

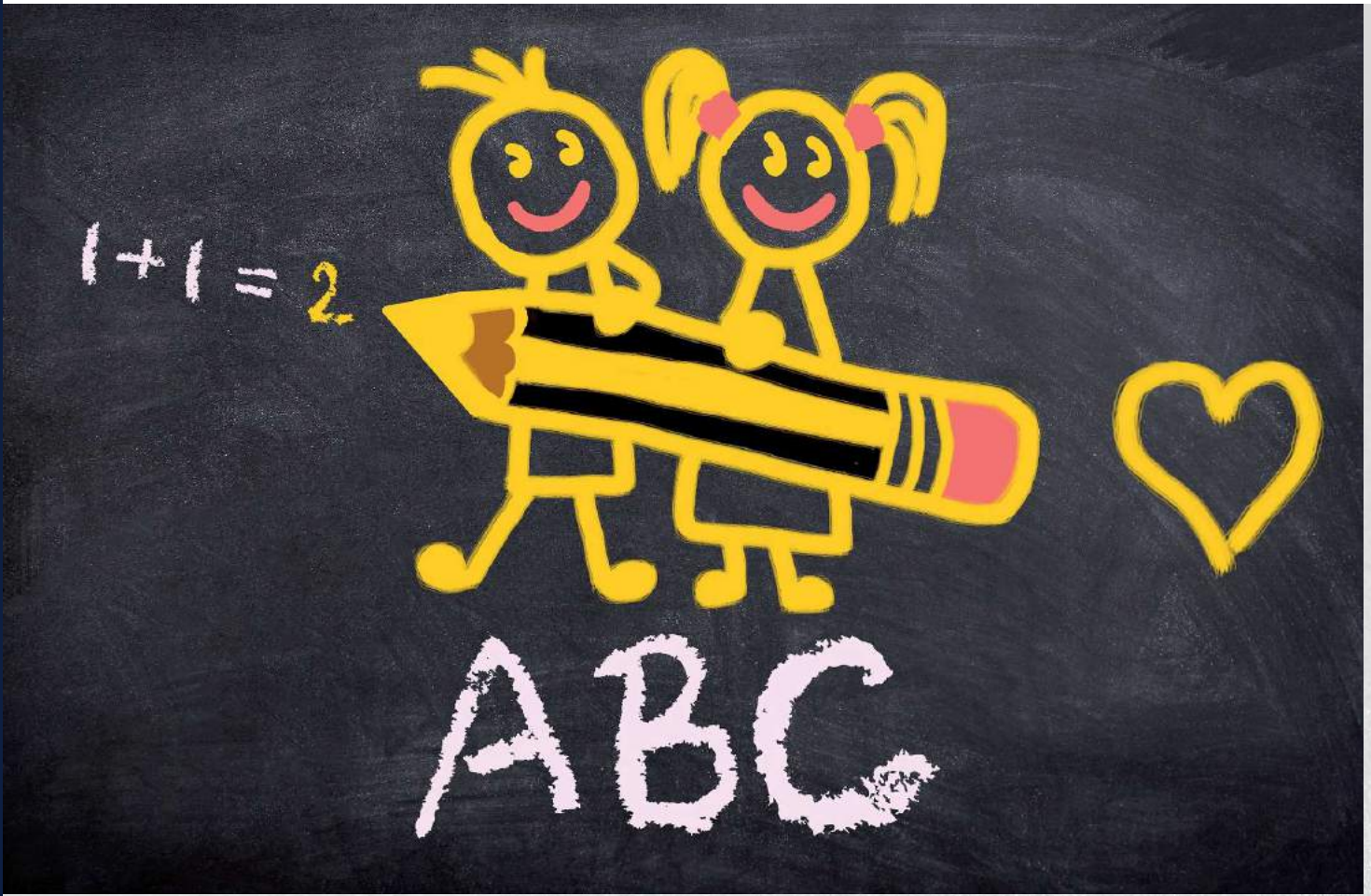
Algı Özel Eğitim Kurumları
www.algiozelegitim.com.tr
www.algiaba.com.tr

All Kids First, LLC.
www.akfconnectingdots.com

**ALGI
AKADEMİ**

"Algı Akademi"; Algı Özel Eğitim Kurumlarının eğitim öğretim içerikli tüm organizasyonlarının ismidir.

KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİ YOL HARİTASI

Selim PARLAK

Teknik Öğretmen (Psikoloji) MS / ÖÇED Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
selim@oced.org.tr

Gelişimsel farklılık gösteren çocukların sayısı gün geçtikçe artıyor ancak toplum olarak halen kaynaştırma eğitimi hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz.

Kaynaştırma eğitimi nedir?

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların, örgün ve yaygın eğitim kurumları içerisinde, yaşlılarıyla birlikte aldıkları eğitime kaynaştırma eğitimi adı veriliyor. Her insanın olduğu gibi gelişimsel farklılıklar gösteren çocukların da sosyalleşmek, yaşlılarıyla ilişki kurmak, sevmek, değer görmek gibi ihtiyaçları var. Bu, onların en doğal hakkı olduğu kadar toplumun farkındalığının artması için de önemli bir süreç. Ancak ne yazık ki kaynaştırma eğitiminde ailelerin ve öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar halen devam ediyor. Bu yazıyı yazmamdaki amaç kaynaştırma eğitimi konusunda okullara, ailelere yardımcı olabilecek bir kontrol listesi (check list) oluşturmak.

Bir okuldaki kaynaştırma seminer paylaşımında öğretmen arkadaşların kendilerini yalnız hissettiklerine ve bu sorumluluğu almaya çok gönüllü olmadıklarına şahit oldum. Burada önemli olan konunun ailelere ve öğretmenlere iyi anlatılması, kaynaştırmadan sadece öğretmenin sorumlu olmadığının farkına varılması. Kaynaştırma yol haritası ile check list yaparak idare, aile, öğretmen işbirliğiyle güzel ilerlemeler sağlanabilir.

Checklist'te neler olmalı?

- . Okul yönetimleri tarafından tüm öğretmenlere kaynaştırma eğitimi bilgi semineri verilmesi,
- . Okul yönetimleri tarafından "Özel çocuk kimdir?", "Farklılıklara neden ve nasıl kucak açmalıyız" konularında tüm öğrenci ve velilere yönelik seminerler düzenlenmesi,
- . Okul yönetimlerinin "BEP (Bireyselleştirilmiş Eğitim Progra-

mi) nedir, nasıl hazırlanmalı, özel çocuğun kaynaştırma mantığı ve topluma kazanımı" seminerlerini tüm öğretmenlere vermesi,

- . Rehber öğretmen ve aile arasında tanılama konusunda uzlaş sağlanması, işbirliği içinde görüşmeler yapılması, işbirliğinin kabullenilmesi,
- . Ailenin gölge abisi, ablası var mı? Yoksa sağlanacak sınıfta bulundurulacak mı?
- . Çocuğun özel eğitim alması sağlandı mı?
- . Çocuğun özel eğitim merkeziyle işbirliği sağlandı mı?
- . Çocuk psikiyatri konsültasyonu aldı mı, ilaç kullanımı takip ediliyor mu?
- . Çocuk nöroloji konsültasyonu aldı mı?
- . Çocuk beslenme metabolizma konsültasyonu aldı mı?
- . Çocuğun takvim yaşı, gelişim yaşı ayrıntılı testlerle raporlandı mı?
- . Çocuk için BEP kurulu ne sıklıkta işbirliği içinde?

Tüm bunların komplike bir çalışma ile rehber öğretmen ve aile işbirliğinde takip edilmesi gerekir. Bu yazıyı okuyan bazı kişiler "Tüm bunlar nasıl yapılacak?" diye düşünebilir. Ama bilinmeli ki, normal kavramı değişiyor, özel çocukların sayısı gün geçtikçe artıyor. Ve bu çocuklar herkesle aynı anda, aynı eğitimle ilerlemek zorundalar. Dolayısıyla kaynaştırmaya ayak diremeden, bu doğrultuda hareket eden okullar ve yöneticiler tecrübe kazanma konusunda bir adım öndeler. ÖÇED olarak biz bu konuda ücretsiz seminerler vermekteyiz. Kaynaştırma için nasıl organize olunması gerektiği konusunda desteğe ihtiyaç duyanlar konu hakkında bizimle iletişime geçebilirler.

19-22 Ekim 2017 tarihleri arasında Ela Quality Resort Otel, Belek'te gerçekleşecek olan 2. Çocuk ve Eriskin Klinik Psikiyatri Kongresi'ne davetlisiniz!

2. ÇOCUK VE ERİŞKİN KLİNİK PSİKİYATRİ KONGRESİ

19-22 EKİM 2017

ELA QUALITY RESORT OTEL, BELEK - ANTALYA

www.iccapkongresi.com

Psikiyatride Umut Vadeden
Tedavi Yaklaşımları

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN EĞİTİM MÜCADELESİ

Merhaba sayın okurlar;
ben bir anneyim, bir eşim, bir yöneticiyim, bir evladım. Bu böyle uzayıp gider. Hayatta hepimiz gibi pek çok unvana sahip olsam da beni ben yapan bugün sizlere bu yazıyı yazmamı sağlayan ve tüm hayatımı tamamen bir amaca bağlayan unvanım ben bir; otizmlı, aspergerli daha geniş tanımlıyla bir özel gereksinimli genç annesiyim.
Bu, “keşke” ile “iyi ki” arasında gidip gelen bir yaşam mücadelesi. Keşke hiç olmasaydı da pek çoğunuz gibi (bana göre şu an için) önemsiz şeylere takılabileceydim. Oğluma iyi bir eğitim ve kariyer hedefim olabilseydi. Oysa ben şu an kısa vadeli hedefler koyabiliyorum, kendimizi ve oğlumu toplum içerisinde var etmeye çalışıyorum. Amaaa, iyi ki olmuş da tertemiz bir dünyayı tanımışım. Her geçen gün kirlenen, şiddete bürünen ve canavarlaşan bu dünyada tamamen art niyetsiz, koşulsuz sevgi dolu kalplerle belki de tek güzel ve samimi şey onlar.

Üç travma dönemi

Bu yazıda sözü çok uzatmadan kendi okul hikayemle, genel okul sorunlarımızı aktarmak istiyorum sizlere. Biz özel gereksinimli çocuk ailelerinin üç travma dönemi var. Bu dönemleri yaşamak çoğu zaman aileleri darmaduman eder, evlilikler bozulur, terapi görmeniz, bazen antidepresanlar kullanmanız gerekebilir. Ama her atlattığınız, aştığınız dönem sizi daha da kuvvetlendirip yaşam karşısında yürüttüğünüz bu savaşın galip tarafı olmanızı sağlar.

Birincisi “ilk tanı” dönemidir. Benim hikayem de pek çoğumuz gibi bir doktor odasında “otizm” sözcüğünü duymamla başladı. O oda ve o sözcük; ilk duyduğumda hayatımın sonu sandığım o an pek çoğumuz gibi benim de yeni hayatımın başlangıcı oldu aslında. “Eeee ne yapacağız şimdi?” derken bu işin ilacının bireysel özel eğitim olduğunu öğrendik. Tanı alıp almamak da çok önemli değil aslında. Eğer normal gelişimden bir sapma varsa alarım çanları çalar ve hiç zaman kaybetmeden bireysel özel eğitime başlamak gerekir.

Elbette bizim için de iki yaşında tanı aldığımız andan itibaren belki de hayat sonuna kadar sürecek bir eğitim dönemi başladı. Özel eğitim sektöründe, pek çok iş kolunda olduğu gibi zaten yaralandığınız yetmez-

Parin YAKUPYAN

ÖÇED
Yönetim Kurulu Başkanı /
Otizmlı Genç Annesi

parin@oced.org.tr

miş gibi bir de sizi sömürenlerle, sizin ve evladınızın üzerinden rant elde etmek isteyen pek çok sahtekarla karşılaşsınız. Elbette doğru ve güzel insanlar da vardır ama onları bulmak her zaman o kadar da kolay olmaz. İşte ben oğlum 5 yaşındayken, 18 yıllık muhasebe müdürlüğü işime son verip birlikte olmaktan büyük keyif aldığım bu meleklerle ve ailelere doğru ve etik koşullarla hizmet vermek için oğlumun eğitimcisiyle birlikte bir özel eğitim merkezi açtım. O andan itibaren de işim tüm hayatım oldu.

Okul travması

İkinci travma dönemi, okula başlangıç ve uyum dönemidir. İki yaşından 5 yaşına kadar olan dönem öyle veya böyle aşılmış, aile bir parça hayatını düzene sokmuş, en azından kabullenmiştir. Ancak okul dönemiyle birlikte yeni bir yüzleşme ve travma zamanı gelmiştir. Aslında pek çok aile bu sıkıntılı dönemle kreş veya anaokulunda tanışıyor. Kreşler ya çocuğu kabul etmiyor ya da “bize uygun değil” diyerek ailelerimiz oradan oraya savruluyor. Ama gerçek okul travması birinci sınıftan itibaren başlıyor. İlçelerdeki rehberlik araştırma merkezleri tarafından çocuklarımıza; eğer durumu nispeten daha iyi ise “kaynaştırma programı” ile yaşlılarıyla birlikte okuma hakkı veriliyor. Çocuğun durumu uygun görülme de ilçelerindeki okulların özel alt sınıflarına yerleştiriliyorlar. Bu özel alt

sınıflarda maalesef genelde yeterli sayıda etkin ve yetkin eğitimci olmadığı için büyük sorunlar yaşanıyor, çocuklarımız maalesef en doğal hak olan ‘eğitim hakkı’ndan mahrum kalıyor.

Kaynaştırma eğitimi ise en kısa tanımıyla ”özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin akranları ile birlikte eğitim ve öğretimlerini bütün kademelerde sürdürme esasına dayanan, destek hizmetlerinin sağlandığı bir uygulama. Başka bir deyişle özel gereksinimli bireylerin normal bireylerle eğitsel ve sosyal olarak bütünleşmesini sağlama işlemi. Kaynaştırma eğitiminin amacı, çocuğu normal hale getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak, toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmak.

Amaç, bireyi toplumun parçası haline getirmek...

Kaynaştırma eğitiminin ilkeleri

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyin akranlarıyla aynı kurumda eğitim görme hakkı var. Bu hizmet yetersizliğe göre değil, eğitim ihtiyaçlarına göre planlanıyor. Eğitim, bireyi toplumun bir parçası haline getirmeyi hedefliyor. Bu eğitimin özel gereksinimli bireye faydaları; kendine güven, takdir edilme, işe yarama, cesaret, sorumluluk gibi sosyal değerleri geliştirmesi. Olumsuz davranış yerine olumlu davranışlarının artmasını sağlanması ve bu çocukların normal gelişen yaşlıtlarından olumlu davranışları öğrenmele-

Normal öğrencilere faydaları

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan çocukların farklılığına karşı kabul, hoşgörü, yardımlaşma, demokrasi ve ahlaki anlayışlarında olumlu gelişmeler yaşanır. Bu çocuklar farklılıklarla yaşamayı öğrenir, ayrıca liderlik, model olma ve sorumluluk duygularını geliştirir. Bilimsel çalışmalar da kanıtlamıştır ki, özel gereksinimli bireylere yardım etme sayesinde bu çocukların akademik düzeylerinde de büyük gelişimler gözlenir. Yine araştırma sonuçlarına göre tekrar etme, anlatırken öğrenme vs. gibi sebeplerle bilişsel düzeylerinde de yükselmeler görülmüştür.

Öğretmenlere yararları

Şartsız kabul, sabır, hoşgörü, bireysel özelliklere saygı davranışları gelişir. BEP hazırlama ve uygulamada daha başarılı olurlar. Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalar sayesinde öğretim becerileri gelişecek ve deneyimle-

Sizlere kaynaştırmayla ilgili genel tanımları ve faydaları aktarmaya çalıştım. Ancak bu tanımların hiçbir kelimesi, hiçbir cümlesi bizlerin yaşadıklarını tam olarak anlatamaz, fikir veremez. Çünkü bu tanımlarda her şey harika düşünülmüş ve mükemmel görünürken uygulamada her bir aile büyük travmalar yaşıyor. Çocuklarımızı sınıflarında istemeyen öğretmenlerle, yöneticilerle, diğer çocukların velileriyle yaptığımız mücadele bizi bu uzun maratonda çok yoruyor ve pek çok çocuk eğitim hayatını yarım bırakmak zorunda kalıyor.

Ben de oğlum 6 yaşındayken okul arayışına başladım. 3-6 yaş arası kreş hayatımızdan sonra ilköğretimi okumasını düşündüğüm bir özel okulun hazırlık sınıfına yazdırdım. Öğretmenimizin bilgisi, ilgisi ve yetkinliği sayesinde sorunsuz bir dönem geçirdik. O okulda devam etmeyi düşündükten okul yöneticisinin gereksiz ticari hamleleri sebebiyle okuldan ayrılmak zorunda kaldık.

Birinci sınıf için epey gezdim. Sonunda bir özel okula yazdırdım. Okulun koordinatörü gerçekten özellikle kaynaştırma konusunda çok bilgiliydi ve onun da önerisiyle oğlumun yanına bir entegrasyon hocası (gölge abi/abla) koyduk. Yurtdışındaki modellerde de bu böyle. Çocuğun okula, derslere ve sınıfa uyumu iki tarafın da faydasına olacak şekilde destekleniyor. Maksimum uyum için aracılık yapılıyor bu sistemde. Ben şanslıydım gölge öğretmeni okulum istemişti oysa bu mücadelede okullar gölge öğretmeni istemezler çeşitli sebeplerle. Okula gölge öğretmenle girebilmek bir şanstır, bir aşamadır.

Ancak adı üstünde bu kişi sınıfta gölge gibi olabilmeli, öğretmenin sınıftaki tek merci olduğunu çocuk yine de bilmeli. Bu şekilde iki yıl okuduktan sonra okulun çeşitli sebeplerle varlığını sürdürememesi sonucu 3’üncü sınıf için yine okul aramaya başladık. Özel gereksinimli bireylerin en nefret ettiği şey değişiklik ve belirsizlik iken biz çok küçük yaşta bu zorlukları yaşamak zorunda kaldık.

Sanki çocuklarına bulaşmasından korkuyorlar

Bu yolda en büyük travma diğer ailelerin bizim çocuklarımızı sınıflarında istememeleri. Sanki bu farklılığın çocuklarına bulaşmasından korkuyorlar. Oysa yukarıda da yazdığım gibi bu kaygı yersiz ve aslında kendi çocuklarına pek çok katkı var. Üçüncü sınıf için epey okul gezip çok acııcı travmalar yaşadıkdan sonra bir yöneticinin ve rehber öğretmenin “tamam alınız” dediği bir devlet okulu buldum. Ama maalesef burada da öğretmenin gölge abiyi sınıfta ve okulda istememesi yüzünden ciddi sorunlar

yaşayarak bu dönemi bitirdik. Ve o yazı da yine okul arayarak geçirdim. Çocuğunuzu okula yazdırma sırasında; siz hiç kendinizi çocuğunu pazarlamaya çalışan bir ilaç mümessili gibi hissettiniz mi? Söyleyeyim berbat bir duygu. Bu macerada ben de pek çok anne gibi çok kez yaşadım bu duygu-yu. Kayıt aşamasında çocuğun tanısını öğrenen okul yöneticisi onu görme-yeye bile gerek duymayarak, “çocuğunuz okulumuza uygun değil”, “biz öyle çocuk almıyoruz”, “benim için fark etmez ama annelerimiz istemezler”, “biz başarılı odaklı bir okuluz, burada ezilir”, “çocuğunuz kendi gibi çocuklarla okursa daha faydalı olmaz mı?” gibi sözlerle sizi yaralarlar. Bunlarla baş etmek ve tüm zorluklara yenilmeden yola devam etmek gerçekten de kolay değil.

Tekrar kendi oğlumun okul arama macerasına geri dönecek olursam; 4’üncü sınıfta çok övgüyle bahsedilen bir öğretmenle gidip konuşarak hem oğlumu hem gölge abimizi kabul etmesiyle, kaydını yaptırdım. Sekizinci sınıfın sonuna kadar minimum sorunla okulumuzu bitirdik. Öğretmenimiz, çocuklarımız konusunda pek bir şey bilmiyordu ama en büyük erdem olarak bilmediğini ve desteğimizi kabul etti. Ve kaybettiğimiz yılların acısını çıkarırcasına 5 yıl gayet başarılı bir kaynaştırma örneği yaşadık. Son 4 yıl gölge abimiz sınıfa girmeden, okul içerisinde sadece gerekli zamanlarda müdahale ederek devam etti. Gölge abimiz son yıl ise hemen hemen hiç okula gitmedi. Arkadaşlarının ve öğretmenlerin oğlumu tanımış olmaları en büyük avantajımızdı elbette.

Lise ve üniversiteyi okuyanlar azınlıkta

Vee 3’üncü dönüm noktamız olan “ergenlik” ve lise başlangıcının çakıştığı bir dönemdi. Maalesef çok az çocuk liseyi okuyabiliyor ve çok çok daha azı üniversiteyi... Bunun sebebi ise toplum kapılarının yüzümüze kapanması ve ailelerin mücadeleden yorulup eğitimi iş okullarında (özel gereksinimli bireylere meslek edindirme amaçlı kurulmuş ama çok kısıtlı becerilerin kazandırıldığı okullar) sürdürüyor olması veya tamamen çabaya son vermesi.

8’inci sınıf sonunda oğlum herkes gibi Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş (TEOG) kapsamında ortak sınavlara girdi. Ancak ergenlik bizi gerçekten çok kötü etkilediği için başarısız bir sonuç ortaya çıktı. Orta öğretim kaynaştırma mevzuatıyla istedikleri liselere yerleştirilemeyen veya açta kalan çocuklara, ilçe milli eğitimlerde kurulan komisyonların değerlendirmesi sonucunda okullara yönlendirmeler yapılıyor. Ancak uygulamada yine sorunlar yaşanıyor. “Kaynaştırma öğrencisi almıyoruz” diyen yöneticiler, işinizi yokuşa sürmeye çalışan memurlar zaten zor olan hayatınızı zorlaştırmaya devam ediyor. Oğlum şu an lise 3. sınıfta. Mücadelemiz bitmiş değil. Eğitimcilerin otizmden bu kadar uzak olması gerçekten üzücü. Ve biz hala otizmi anlatıyoruz onlara.

Sesimize ses, elimize el verin

Yazımı tamamlamadan önce bu maratonda koşan veya koşacak ailelere birkaç öneride bulunmak isterim naçizane:

- Öncelikle çocuğunuzun kaynaştırma öğrencisi olabilmesi için daha kreş döneminden başlayarak gerekli ön hazırlıkları yapmaya çalışmalısınız.
- Kaynaştırma öğrencisi olabilmesi için gerekli çabaları sarf edin. Mutlaka iyi bir gölge öğretmen bulmayı ihmal etmeyin. Bu öğretmen özel eğitim sürecini de takip edebilmeli, okula uyum için özel eğitimcinin de içinde bulunduğu çalışmalar yapılmalı.
- Çocuğun okulda kaynaştırma kurallarına uygun eğitim alabilmesi için okul ve öğretmenlerin bilgilendirilmesi gerekiyor. Okulla ve öğretmenle inatlaşmadan karşılıklı memnuniyetle bu süreci yürütebilirsiniz.
- Özel okullarla kaynaştırma çok daha zor oluyor. Enerjinizi oralarda tüketmek yerine devlette gölge öğretmenle bu mücadeleyi sürdürmeye çalışın.
- Kaynaştırma eğitiminin gerçekleşeceği sınıfın ve hatta yapılabiliyorsa o okulun tüm çocuklarından önce ailelerine kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi verilmeli. Çünkü çocuklar öyle ve ya böyle doğru yönlendirildiklerinde kendilerinden farklı arkadaşlarını kabul etmede ve gerçek bir arkadaşlık kurmada zorluk yaşamıyorlar.
- Kaynaştırmanın gerçekleşeceği sınıftaki çocuklara da ön bilgilendirme yapmak şart. Onlara çeşitli sorular sorarak (otizmi duydun mu, senin farklı olduğun noktalar var mı? Benzerliklerimiz neler? vb.) ve dramalar yaparak onların anlayacağı şekilde ön bilgilendirme yapılmalı. Farklılıkların bizi zenginleştirdiği, benzerliklerin ise arkadaşlığımızı güçlendirdiğini fark etmelerini sağlamalıyız. Bu eğitim verilirken görsellerden, videolardan destek alınabilir.

Bu yazıyla umarım bir farkındalık yaratır bir öğretmenin, bir velinin, bir yöneticinin gönlüne, yüreğine dokunurum da meleklerimizin en azından okul yaşamında bu kadar travma yaşanmadan en temel hak olan ‘eğitim hakkı’ndan faydalanmasını sağlamış olurum. Duyarlı ve sağlıklı bir toplum için lütfen sesimize ses, elimize el verin.

OTİZM

Nefesinizi iyi kullanmanız
gereken uzun bir maraton
koşusu

Prof. Dr. Bengi SEMERCİ

Burçin ÖZTINAZ

Hekim olarak çocuk, genç ve erişkin hastaları tedavi ve takip etmenin dışında, verdiği eğitimler, yayınladığı kitaplar ve sosyal projeleriyle tanıdığımız Prof. Dr. Bengi SEMERCİ ile otizmi ve otizmin aile üzerindeki etkilerini konuştuk.

Öncelikle neden psikiyatri alanını seçtiğinizi sormak istiyorum...

Tıp fakültesine başlarken aklımda bir alan yoktu. Tüm alanları yavaş yavaş öğrendikten sonra psikiyatri ve çocuk psikiyatrisi cazip gelmeye başladı. Hacettepe mezunuyum. ‘Atalay Yörükoğlu ile çalışmak, çocuk psikiyatrisini seçmemde etki oldu’ diyebilirim. Hem psikiyatriyi seviyordum hem çocuklarla çalışmayı seviyordum. Dolayısıyla çocuk psikiyatrisi ikisi için de iyiydi. Önce erişkin psikiyatristi oldum, bu eğitimi aldıktan sonra bir süre çalıştım. O zaman çocuk psikiyatrisine tekrar geçmek ve kadro bulmak çok da kolay değildi. Altı yıl tıp fakültesi, 4 yıl psikiyatri koyarsanız 10 yıl üstüne 2 yıl daha eğitim olarak çocuk psikiyatristi oldum ve hiç de pişman olmadım.

Sizinle otizmi konuşmak istiyoruz... Otizm nedir ve aileler çocuklarında ne gibi farklılıklar sezinlediğinde bir uzmana danışmalı?

Otizm, nörogelişimsel bir bozukluk... Kısaca tanımıyla, kısıtlayıcı tekrarlayıcı davranışların olduğu; hem duygusal gelişimde hem toplumsal gelişimde iletişim alanında bir takım sorunların olduğu bir nörogelişimsel bozukluk. Tabi ki her yaşta farklı bulgular gösteriyor ama genellikle doğdukları andan itibaren normal gelişim süreçleri içinde göstermeleri gereken gülümseme, karşından gelen tepkilere yanıt verme, seslenmeleri gültüklerle ya da başka tepkilerle karşılama gibi davranışların olmayışı ilk bulgular olabiliyor. Diğer bebeklerden farklı olarak daha sessiz olmaları, bebeklikte istekleri belirtmenin bir yolu olan ağlamayı bile çok kullanmamaları, biraz daha büyüdükçe taklit oyunları dediğimiz tel sarar gibi oyunlara ilgi göstermemeleri aileleri şüphelendirecek durumlar. Özellikle ailenin ilk çocuğuysa ve anne-babanın çocuk yetiştirmekle ilgili önceden çok fazla bir deneyimi yoksa fark etmede biraz daha gecikebiliyorlar. Ama önceden bir çocukları varsa veya bulundukları evin içinde bir bebek yetişmişse aileler genellikle daha çabuk fark ediyorlar. Ne olduğunu anlamasalar bile “Bu çocuk farklı” diyebiliyorlar. Bebeklik dönemini geçtikten sonra iki-üç yaş arasında genellikle başvurular artıyor. Dil gelişiminde gerilik olması ya da hiç başlamamış olması, diğer çocuklarla birlikte yapılan aktivite ve oyunlara ilgi göstermemeleri, seslenildiğinde bakmama, o yaş çocuklarının oynaması gereken normal oyunlara ilgi göstermeyip onun yerine daha mekanik sayılabilecek şeylere ilgi gösterme (dönen cisimler gibi) ya da oyuncakla aynı stilde oynamak gibi (arabayı ileri geri sürmek ya da çevirip tekerleğini döndürmek gibi) şeylerle ilgilenmeleri biraz daha ailenin dikkatini çeken ve bize ulaşmasını sağlayan nedenler oluyor genellikle.

Tanı almak aile için en stresli anlardan biri... Bunu öğrendikleri zaman ailelerin nasıl bir süreç izlemesi gerekiyor?

Birçok aile zaten “otizm” diye düşünerek gelmiyor. Gelişimsel olarak farklı olduğunu fark edip geliyorlar. Herkesin beklentisi sağlıklı bir çocuk yetiştirmektir. Bir gün bir doktora gidiyorsunuz ve size o zamana kadar belki de adını hiç duymadığınız, duysanız bile aslında ne olduğunu tam olarak bilmediğiniz ve ömür boyu birlikte olmanız gereken bir sorunun olduğunu söylüyor. Tanıyı doğruladığınız zaman ya da ilk kez tanı koyduğunuzda aile için ciddi anlamda zor bir süreç başlıyor. Öncelikle kendilerini suçlayabiliyorlar, “Bizimle ilgili bir şey mi bu, biz mi bir şey yaptık?” diye düşünüyorlar. Ailelerin sağlıklı olması, ailenin süreci sağlıklı yürütebilmesi otizmin tedavisi için çok önemli bir durum. O nedenle ailelere çok iyi bir şekilde hem hastalığı hem oluş nedenlerini hem süreci sanki bir öğrenciyi anlatır gibi anlatmak gerekiyor. Onların aklındaki her şeyi tek tek öğrenip doğruları ve yanlışları ayırt etmelerine yardımcı olmak gerekiyor ki, onları bir mücadeleye hazırlayalım. Ben onlara her zaman şunu söylüyorum: “İyi olmak zorundasınız çünkü bu hemen bitecek bir süreç değil. Bir yeriniz ağrıyor ve biz size bir ilaç vereceğiz, bir süre sonra geçecek gibi bir durum söz konusu değil. Bu çok uzun bir süreç olacak. Dolayısıyla da nefesinizi iyi kullanmanız gereken uzun bir maraton koşusu bu. Onun için bunu iyi bilmeniz ve sahiplenmeniz gerekiyor.”

Nasıl bir yol haritası öneriyorsunuz?

Kaç yaşında olursa olsun otizm için en önemli şey eğitim. Dolayısıyla da eğitime yönlendirmek gerekiyor. Tabii ki yaşı ne kadar küçükse eğitimden faydalanma olasılığı da o kadar azla. Orada önümüze iki engel çıkıyor: Biri doğru eğitim kurumunu bulmak, ki bu çok kolay değil, birçok yer otizmle ilgili çalıştığını söyleyebiliyor ama aslında doğru eğitim yeri olmayabiliyor. Dolayısıyla “çocuğu eğitime götürün” demek yetmiyor, ne yapıldığını, nasıl yapıldığını, doğru mu yapıldığını da izlemek gerekiyor. İkinci önemli şey ise, bu pahalı bir iş ve ailenin sosyoekonomik durumu eğitimi alabilmeyi çok etkiliyor. Devlet belli bir miktar eğitim desteği veriyor ama bu genellikle az ve yetersiz bir kalıyor. Dolayısıyla da bir hekim olarak aslında sizinle çok da ilgili olmamasına rağmen aileye nasıl bir eğitim yolu açılabilir, nereden ne alınabilir, ailenin ekonomik durumuna göre nasıl daha iyi bir eğitim alma şansı sağlanabilir gibi konularda bilgilendirme gerekiyor. Ailelerin iyi eğitilerek evde eğitimi devam ettirmesi, bu sürecin ne kadar artarsa o kadar iyi olacağı, ailelerin neler yapması gerektiği gibi konularda yol çizmek ve denetlemesini yapmak gerekiyor. Genellikle hekimler olarak biz otizmlili çocukları çok sık görmemeye çalışıyoruz ki bütçeden hekim kısmını biraz olsun düşsünsinler.

Prof. Dr. Bengi SEMERCI

Ailede bölünmeler yaşanabiliyor bazen. Bunun sebepleri neler ve aile içi iletişim konusundaki önerileriniz neler?

Her ebeveyn aynı düzeyde gelmiyor kabul aşamasına... Bazen bir ebeveyn kabullenmekte daha zorlanabiliyor. Tabii ki bu hem eğitim sürecini hem tedavi sürecini çok olumsuz etkiliyor. Genellikle babalar kabullenmekte biraz daha zorlanıyorlar. İki ebeveyn bu bölüşümü iyi yapamazsa, anne-baba aynı eforu bunun için sarf etmezse aralarında kopukluk olmaya başlıyor ve bir süre sonra aile içinde bölünmeler oluşuyor. Aile içindeki bölünme zaten stres olan bir aileye daha da fazla stres getiriyor. Devamlı çocukla zaman geçirmek, bir taraftan ekonomik zorluklarla baş etmek daha çok annelere kalıyor. Çocuktaki otizmin ağırlık derecesine göre annenin kendi ruhsal problemlerinin çıkması da çok sık gördüğümüz bir şey. Annede depresyon oluşması, geleceğe yönelik umut kaybı, ne yapacağını bilememe ve bu durumun hiç değişmeyeceğini dolayısıyla da boşa uğraştığı gibi geleceğe ilişkin bütün beklentilerini kaybetme umutsuzluğa sebep olabiliyor. Bu durum annenin ev içindeki diğer aile üyeleri ile ilişkisinde de bozulmaya neden olabiliyor. Dolayısıyla otizmin tedavisi için sadece otizmlili olan çocuğun değil, ailenin diğer bireylerini de içine alan bir terapi sistemi olması gerekiyor. Özellikle de annelerin mutlaka desteklenmesi gerekiyor.

Bu durumda kimi aileler çevreleri ile bağıni koparıyor ve eve kapanıyor... Ailenin diğer insanlarla ve çocukla ilişkileri, ne kadar sosyal destekleri olduğuna, annenin ne kadar desteklendiğine, ekonomik sorunlarını ne kadar halledebildiklerine, eğitim programlarına ne kadar gidebildiklerine bağlı olarak değişiyor. Gelişim farklılığı gösteren çocukları kabul etmeme, okulda istememe otobüsten indirme gibi durumlar aslında baş edemediğiniz şeyden kaçmak. İnsanların genel davranış bilmedikleri şeyden korkmaktır. Aslında insanların verdiği olumsuz tepkiler bana göre kendi korkularıyla ilgili tepkiler. Aynı sorunu biz otizmlili çocukların eğitimi konusunda da yaşıyoruz. Onlara gidecek okul bulma, okul hayatını sürdürme konusunda aileler çok zorlanabiliyor. Okullar çocuğu kabul etse bile bilgisizliğin getirdiği korkuyla diğer çocukların velileri sert çıkışlar yapabiliyor. Adeta bulaşıcı bir hastalıkmiş ve kendi çocuklarına da bulaşmış gibi tutumlar sergileyenler olabiliyor. Öyle okullar biliyorum ki aileler kendi aralarında “bu çocuğun okuldan gitmesi gerekiyor” diye imza toplayabiliyor. Ama çocuklara bıraksalar aslında her şey daha kolay. Çünkü aslında sağlıklı gelişen çocukların gelişimi için de farklı çocuklarla aynı okulda okumak çok önemli. O çocukların hayat tecrübelerini artırmaları, herkesle iletişim kurmayı öğrenmeleri, paylaşmayı öğrenmeleri açısından çok önemli. Benim takip ettiğim çocukların var mesela bazı okullarda büyükler karışmadığı zaman kendi sınıf arkadaşları son derece iyi bir şekilde sahiplenip, hatta başka sınıflardan olumsuz bir tepki geldiği zaman onlara karşı koyarak, farklı olan bütün davranışları tolere ederek hatta öğretmenlere destek olarak yardım eden bir sürü de çocuk var. Bildiğimiz şeyden

korkumuz daha azdır. Dolayısıyla bilginin artması çok önemli. Tabii sadece herkesin bilgilenmesi yetmiyor, olanakların da düzenlenmesi gerekiyor. Eğer biz biliyorsak ki bu işin temel tedavisi eğitimidir, o eğitim olanaklarını da en iyi seviyeye çıkartmamız gerekiyor. Milli eğitimde özel eğitim öğretmeni çok kısıtlı, kaynaştırma eğitimini her okulda bulmak mümkün olmuyor, birçok okul “uygun koşulumuz” yok diyerek çocukları reddediyor.

Normal gelişim gösteren kardeşler otizmden nasıl etkileniyor peki? Ailelerin bu konuda en sık yaptığı hatalar neler?

Otizmlili çocukların büyük bir çoğunluğu aslında tek çocuk. Eğer ailenin ilk çocuğu otizmliliyse, ikinci çocuk birçok ailenin çok da cesaret edemediği bir şey çünkü ikinci çocukta otizm görülme olasılığı artıyor. Artı otizmlili bir çocuk fazlaca vakitlerini aldığı için ve ekonomik olarak da çok fazla götürüsü olduğu için ikinci çocuğu genellikle düşünmüyorlar. Bir başka neden de bu tür handikapların olduğu ailelerde boşanmaların daha sık görülmesi. Dolayısıyla aile ayrıldığı için ve çocukla kalan ebeveyn bir şekilde hayatını çocuğa vermek zorunda kaldığı için ikinci çocuk olmuyor. Ama bazı durumlarda aileler ikinci çocuğu da yapıyorlar. Burada iki risk var: Bu aileler ikinci çocuğu otizmlili çocuğa bir çeşit bakıcı, ileride kendilerine bir şey olduğunda emanet edilmesini gereken kişi gibi düşünüyorlar ve o çocuk daha bebekliğinden itibaren bu yükte beraber büyütülmeye başlanıyor. Bu bir sıkıntı. Onun dışında eğer evde daha önceden ya da sonradan dünyaya gelmiş sağlıklı bir çocuk varsa, bu çocuklar bir şekilde sağlıklı olmanın cezasını çekiyorlar. Sağlıklı oldukları için “nasıl olsa kendi başına yapabilir, kendi başına sürdürebilir” diyerek ona ayrılacak zamandan kısıyor. Hatta kardeşinden büyüğe mümkünse o da eğitimin bir parçası olsun, kendi işlerini yapmak yerine kardeşle oynasın, onun dil gelişimine yardımcı olsun gibi kendi çocukluğunu yaşayabilecekleri zamanlar bu çocukların ellerinden alınmış oluyor. Ailelere hep şunu söylüyorum: “Lütfen bu çocuğu sağlıklı olduğu için cezalandırmayın!” Otizmlili çocukların ailelerinin en büyük problemlerinden biri, bize bir şey olursa bu çocuğu nereye bırakacağız, bu çocuğa bizden sonra kim bakacak gibi konular... Müthiş bir endişeleri var doğal olarak. Bu endişe ile diğer çocuğa daha en baştan “bize bir şey olursa kardeşinden sen sorumlusun, ona bakacaksın, onu idare edeceksin” gibi ağır bir yük veriliyor. Kimse kardeşi olduğu için böyle de bir şey yapmak zorunda değil aslında. Otizmlili çocuğu olan birçok aile, sağlıklı olan çocuğunun mezuniyet töreninden önemli gösterisine kadar birçok şeyini kaçırabiliyor. Bunu önemli görmüyor, otizmlili çocuğunun ihtiyaçlarını daha önemli görüyor, ki bu diğer çocuğun gelişimi için hiç sağlıklı bir durum değil. Diğer taraftan okulda da benzer durumlar söz konusu olabiliyor. Otizmlili olan çocuk şanslı olmuş da okula gitmişse abla, abi de aynı okuldaysa orada okulun beklentisi abla ya da abinin devamlı onunla ilgilenmesi, onu

koruması oluyor. Aile dışında bir de okulun baskısı ortaya çıkıyor. Özellikle ergenlik döneminde kardeşinin davranışlarından utanma, ne yapacağını bilememe, onu yok saymaya çalışma, ona karşı öfkenin artması gibi başka sorunlar da görülebiliyor. Tüm bu sebeplerle sağlıklı çocukların da dengesini iyi sağlamak gerekiyor. Örneğin otizmlili çocuk olmadan kısa bir tatile çıkmak hem diğer çocuk için hem eş ilişkisi için önemli. Aile hep yorgun, hep gergin ve sürekli birbirinden bir şeyler bekler pozisyonda olduğundan kaba tabirle şarj olacakları bir zaman dilimi yaratmak gerekiyor.

Otizmlili bireyleri erişkinlik döneminde neler bekliyor?

Otizmlili ilişkili erişkinlik dönemi sorunlarından en büyük bir tanesi, genellikle erişkinle çalışan kişilerin otizm konusunda çok fazla bilgili olmamaları. Eğer resmi bir yerde takip ediliyorsa hasta ve çocuk psikiyatristinin kontrolünden çıktıktan sonra eğer onunla ilgili bir bilgi verilmeden bir yere götürülürse otizm dışı tanıları alabiliyor. Aynı şekilde askerlik sürecinde benzer sorunlar olabiliyor.

Askerlik süreci nasıl işliyor?

Eğer uzun süredir takip eden bir çocuk psikiyatristi varsa biz zaten rapor yazıyoruz, şu tarihten beri şu tanıyla takip edilmektedir gibi... Özellikle yüksek fonksiyonu, daha iyi fonksiyonu olan hastalar için çok çok iyi rapor yazmak gerekiyor. Çünkü orada bir kere görülecek ve askerlik yapılabilir mi, yapamaz mı kararı verilecek... Hekime iyi bilgi vermek gerekiyor. Çünkü otizmlili birinin askerlik gibi bir süreci sürdürmesi mümkün değil. Eğer daha önce tanısı varsa süreç bu şekilde işliyor ama bir de daha önce hiç tanı ve eğitim almamış kişiler var. Bu çocuklar erişkin döneme kadar hiç tanı almamış oluyorlar. Genellikle de ilk kez erişkin dönemde gittikleri zaman ya şizofreni tanısı alıyorlar ya da kişilik bozuklukları gibi tanı alabiliyorlar aslında otistik bozukluk olması gerekirken... Çünkü erişkin dönemde bulgular değişiyor ve aileler için çocuğun yaşı büyüdükçe sorunlar da büyüyebiliyor. Bazı agresif davranışları olabiliyor, gelişimi normal cinsel gelişim olarak sürüyor dolayısıyla ergenliği ve bu süreci normal diğer çocuklar gibi devam ediyor. Onlara cinsel bilgileri vermek, kendilerini nasıl koruyacaklarını anlatmak gerekiyor. Bir kızdan hoşlanabiliyor ya da cinsel olarak uyarılabilir, mastürbasyon ihtiyacı olabiliyor, bütün bunların nasıl anlatılacağını, nasıl aktarılacağını öğretmek gerekiyor aileye. Ayrıca cüssesi büyüdükçe insanların tepkileri daha da artabiliyor. Bu durumda insanlar anlamadıkları, anlamlandıramadıkları davranışlardan daha da korkuyorlar. Küçük bir çocuk yaptığı zaman şımarıklık, kötü davranış ya da annesi kontrol edemiyor gibi değerlendirirken erişkin birisi aynı davranışı yaptığında farklı tepkiler gelebiliyor. Bütün bu süreçler ailenin kontrol etmesi gereken süreç oluyor. Çoğu aile bu durumda çocuğu dışarı çıkarmama, evin

içinde tutma gibi yöntemlerle zaten sosyalleşmede sorunu olan çocuğu iyice eve kapatmayı ve kendileri de sosyal ilişkilerden kopmayı seçebiliyorlar. Hatta bağlama gibi hiç doğru olmayacak davranışlara yönelenler bile oluyor.

ÖÇED olarak toplumdaki algıya pozitif katkıda bulunmak, özel gelişim gösteren çocukların ailelerinin sorularına cevap bulmasını sağlamak için çalışıyoruz. Siz ÖÇED'in çalışmalarını takip ediyor musunuz? Derneğimizle ve diğer STK'larla ilgili öneri ve görüşleriniz neler?

Her zaman söylerim, damdan düşenin halinden damdan düşen anlar. Dolayısıyla da nörogelişimsel bozukluk ya da kalıtsal hastalık fark etmez bu durumlarda ailelerin olayı sahiplenmesi ve kendi aralarında bir güç oluşturmaları, eğitim olanakları ve ileri yaşlar için bakım olanakları yaratmak açısından çok önemli. O yüzden de sivil toplum kuruluşları çok önemli. Otizmle ilgili birçok sivil toplum örgütü var ve aralarında resmi birlik var ama daha sıkı bir birliğe ihtiyaçları var. Çünkü bölündükçe olay zorlaşıyor. Aynı alanda çalışan STK'ların bir çeşit kendi aralarında gerçek anlamda bir birleşme ve dayanışma yapmaları gerekiyor. Bu aileler sömürülmeye çok müsaitler. Yanlış terapiler, yanlış tedavi yöntemleri, ailelere büyük maliyetleri olup ama aynı zamanda şarlatanlık olan, işe yaramayan, mucizevi tedavi yöntemleri sunanlar var. Bunların hepsini bizim takip etmemiz mümkün değil, ama aileler biliyorlar ve kendi aralarındaki dayanışmalar bu tür zarar vermeyi engelleyebilir, kişilerin doğruya yönelmeleri için bir araç olabilir. Birlik ve toplu etkileşim çok önemli. Anne-babaların duygu açısından terapiye ihtiyaçları var demiştik. Birbirlerini dinlemeleri, birbirleriyle etkileşimde bulunmaları da çok önemli.

Sivil toplum örgütleri çok önemli ama kendi içlerinde çok iyi denetlenmeleri gerekiyor. Benim sadece otizmle ilgili değil, Türkiye'deki bütün sivil toplum örgütleri için söylediğim bir şey var, sivil toplum örgütlerinin birçoğunun sivilleşmeye ihtiyacı var. Çünkü herkes bir dernek kurmak ve o dernek içinde hiyerarşiyle bir yere gelmek için çalışınca amaçtan sapılıyor. Bu konuda daha çok işbirliğine ihtiyaç var diye düşünüyorum.

"Prof. Dr. Bengi Semerci Kaynaştırma Eğitimi Neden Önemli?" videosunu QR kodu okutarak veya linkten izleyebilirsiniz.

<https://www.youtube.com/watch?v=2IVQoXpph0g>

Otizm hakkında en sık karşılaşılan

7 mit

ABD Hastalık Önleme ve Koordinasyon Merkezi'nin yayınladığı 2014 raporuna göre otizm her 68 çocuktan birinde görülmekte. Yine de otizm hakkındaki bilgiler yetersiz ve belirsizlikler otizm hakkında mitlerin yayılmasına neden oluyor. Doğru ve etkili bir müdahale tekniğine başlamada zaman kaybetmemek adına bu mitlerin aileler tarafından bilinmesi büyük bir önem taşıyor. İşte otizm hakkında en sık karşılaşılan 7 mit...

Elif Sanal ÇALIK

*Psikolog
Algı ABA Terapi Merkezi
ABA Koordinatörü*

elifsanal@algiozelegitim.com

1 'Otizmin sebebi soğuk, ilgisiz ve patolojik annelerdir'

1940'lara hakim olan bu düşünce 1960'lara gelindiğinde bilimsel olarak çürütülmüştür. Bu yanlış kanı, otizmle ilgili ilk makaleyi yayımlayan Kanner'ın kendi hastası olan çocukların anneleri hakkındaki gözlemlerine dayanmaktadır. Hatta, bu anneleri betimlemek için 'buzdolabı anne' kavramını ortaya atmıştır. O dönemin siyasi ve sosyal olayları göz önüne alındığında ortaya atılan bu kavram ve yaklaşım yadırganmamalıdır. Bu görüşler ne yazık ki o dönemlerde oldukça ses getirmiş, birçok anne çocuğunun durumundan kendini sorumlu tutmuş ve suçluluk duygusuna kapılmıştır. 1960'lara gelindiğinde tüm bu iddiaların asılsız olduğu yapılan bilimsel çalışmalar ile ortaya çıkarılmıştır. Ancak günümüzde klinik ortamlarda yapılan aile görüşmelerinde halen daha ilgi eksikliğinden dolayı çocuğun otizm olduğunu düşünen anneler ile karşılaşılmaktadır.

2 'Ailesel özellikler otizmin nedenlerindendir'

Ailenin sosyo-ekonomik özellikleri, aile bireylerinin kişilik özellikleri ve ailenin çocuk yetiştirme tarzları otizmin nedenleri arasında gösterilmiştir. Ancak yapılan bilimsel çalışmalar ile ailenin sosyo-ekonomik özellikleri veya aile bireylerinin

kişilik özellikleriyle otizmin ilgisinin olmadığını ortaya çıkarılmıştır. Otizmin ebeveyn yaşı ile ilgisinin olduğunu ortaya koyan çalışmalar mevcuttur. Ebeveyn yaşı ile ilgili olarak yapılan son çalışmalarda baba yaşının 35'ten fazla olmasının çocuğunun otizmlili olma riskini arttırdığı bulgusu elde edilmişken, anne yaşıyla ilgili bilgilerin değişkenlik gösterdiği görülmüştür.

3 'Teknolojik aletler otizme yol açar'

Otizmlili çocukların teknolojik aletlere olan yoğun ilgisi 'Teknoloji otizme mi yol açıyor?' sorusunu akıllara getirmiştir. Klinik ortamlarda yapılan aile görüşmelerinde 'Bebekken çok televizyon izledi', 'Tablet elinden hiç düşmezdi', 'Telefonu elinden alamazdık' gibi ifadeler ile sıklıkla karşılaşılmaması otizmle ilgili meraklı bakışları bir anda teknoloji dünyasına çevirmiştir. Bilimsel çalışmalar otizm özellikleri gösteren çocukların önemli bir bölümünün görsel uyaranları işitsel uyaranlara kıyasla daha kolay algıladıklarını ve kullandıklarını ortaya koymuştur. Dolayısıyla, teknolojik aletlerin otizme yol açmadığı, aksine otizmlili çocukların var olan ilgilerinin uygun şekilde kullanılmasıyla daha hızlı beceri edinimini sağladığı ortaya çıkarılmıştır.

4 'Aşılar otizme yol açar'

Günümüzde de devam eden bu inanış MMR aşısı diye adlandırılan kızamık-kabakulak-kızamıkçık aşılarının otizme yol açtığını savunmaktadır. Aşı-otizm ilişkisini araştırmak için ABD’de yapılan bir çalışma OSB tanılı çocuklarda otizm belirtileri ve gelişim geriliği belirtilerinin ortaya çıkması ile MMR aşısı arasında bir ilişki olmadığını ortaya koymuştur. Diğer taraftan MMR aşısıyla ilgili tartışmalar, bazı ülkelerde bu aşidan vazgeçilmesine yol açmıştır. Örneğin, Japonya’da 1988-1996 yılları arasında OSB tanısı alan çocukların izlenmesi ile ilgili bir çalışmada 1993 yılında MMR aşısı durdurulduktan sonra otizm tanısında hiçbir azalma olmadığı, aksine artış olduğu bulgusu edinilmiştir. Dolayısıyla, günümüzde aşıların otizme neden olduğuna dair hiçbir bilimsel veri mevcut değildir.

Yukarıda açıklanan otizmin sebeplerine yönelik 4 mitin otizmin neden(ler)i konusunda halen net bir bilginin olmayışından kaynaklandığı göz önünde bulundurulmalıdır.

5 'Otizmlilerin hepsinde zeka geriliği vardır'

Halen günümüzde otizm denildiğinde ilk olarak zeka geriliğinin akla geldiği görülmektedir. Otizmliler çocukların sözel iletişim becerilerinde yaşadıkları aksaklıklar, sergiledikleri davranışsal farklılıklardan dolayı toplum tarafından zeka geriliğine sahip bireyler olarak değerlendirildikleri gözlenmektedir. Halbuki otizmliler bireylerin yaklaşık %40’ında çeşitli seviyelerde zeka geriliği görülmekte olup %60’ında herhangi bir zeka geriliği görülmemektedir.

6 'Otizmliler çok zeki olur'

Otizm spektrum bozukluğuna sahip çocukların diğer gelişim alanlarında sergiledikleri performansa göre teknolojik aletlerin kullanımında çok daha iyi bir performans sergiledikleri görülmektedir. Bu durum örneğin 2 yaşındaki bir çocuğun ebeveynlerinin 'Ben

sadece açıp-kapamayı bilirken çocuğum internette istediği videoyu bulup izleyebiliyor, çok zeki' yanılışına düşüp çocuklarının üstün bir performansı olduğu düşüncesine kapıldıklarını göstermektedir. Oysa yukarıda da bahsedildiği üzere bu durum bir zeka belirtisi değil, otizm özellikleri gösteren çocukların önemli bir bölümünün görsel uyaranları işitsel uyaranlara kıyasla daha kolay algıladıkları ve kullandıklarının bir göstergesidir.

OSB olan bireylerin daha zeki algılanmasının bir diğer sebebi de bir kısmının sınırlı bir alanda yoğun ve sıra dışı ilgilerinin olmasıdır. OSB olan bazı bireyler bazı konulara aşırı ilgi duyarak o konu hakkında en ince ayrıntılara sahip olabilirler. Örneğin, günlük hayatta meydana gelen olayların tarihlerini ezbere bilmek gibi. Bu durum ailelerin çocuklarının çok zeki olduğu yanılışına kapılmalarına yol açmaktadır. Bu durum bir zeka göstergesi değil, otizmi olan bireyin 'ilgi takıntısına' sahip olduğunun bir göstergesidir.

7 'Otizmi olanlar öğrenemez'

Aileler çocuklarının doğal yollardan bir şeyleri öğrenemediğini fark edip öğretmeye çalıştıklarında başarısız oldukları fikrine kapılabilmektedir. Otizmliler bireylerin normal yollarla öğrenemediği gözlenmekte ve bilinmektedir. Bu durum araştırmacıları çalışmalar yapmaya yönlendirmiş ve günümüzde bilimsel olarak ispatlanmış en etkili yöntem olan Applied Behavior Analysis’in (ABA), Türkçesi ile Uygulamalı Davranış Analizi (UDA), ortaya çıkması sağlanmıştır. ABA’ya dayalı yöntemler üst üste ve sık tekrarlardan oluşmaktadır. Bu durum otizmliler çocukların öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır. Otizmin bazı çocuklarda üstesinden gelinebilir bir yetersizlik olduğunu öne süren ilk uzman olan Ivaar Lovaas 'Bir çocuk bizim yaptığımız öğretilme öğrenemiyorsa, çocuğun öğrenebildiği şekilde öğretim yapmalıyız.' diyerek alıştığımız geleneksel öğretim kalıplarının dışına çıkma gerekliliğini dile getirmiştir.

01 OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU SEMİNERİ

ÖZEL EĞİTİMDE MESLEKİ GELİŞİM KAMPI

Koordinatör: Prof. Dr. İbrahim H. DİKEN
14-18 EKİM 2017
RAMADA HOTEL & SUITES, MERTER, İSTANBUL

DETAYLAR

< >

Özel Eğitimde Mesleki Gelişim Kampı, özel gereksinimli bireyler ve aileleri ile çalışan eğitimci ve uzmanların mesleki yeterliklerini yükseltmektir. Bu amaç doğrultusunda

- (1) Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB),
- (2) Öğrenme Güçlüğü (Okuma-Yazma Güçlüğü),
- (3) Motor Bozukluğu (Serebral Palsi, Down Sendromu) alanlarında çalışan eğitimci ve uzmanlara yönelik teorik ve uygulamalı seminerler planlanmıştır. Seminerler paralel oturum şeklinde yanı sıra farklı salonlarda yürütülecektir.

Özel Eğitimde Mesleki Gelişim Kampı
14-19 Ekim 2017
Ramada Merter Hotel, Merter, İstanbul İletişim:

Tel : 0530 546 27 43

E Mail : ozelegitimkampi@gmail.com

KÖYLERDE OTİZM NEDEN DAHA AZ?

Çocuk Nörolojisi Uzmanı ve “Bana Biraz Otizmden Bahset” kitabının yazarı Doç. Dr. Barış Ekici ile otizmi konuştuk. Ekici, ‘Benim köyden gelen otizimli hastam yok gibi bir şey. Ne kadar çok şehir hayatı varsa, anne-baba çalışıyorsa, bakıcı devreye giriyorsa otizm artıyor’ diyor.

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

2009 yılında İstanbul Üniversitesi’nde Çocuk Nörolojisi yan dalı yaptım daha öncesinde de Cerrahpaşa’da çocuk uzmanlığı eğitimimi almıştım. Sonrasında mecburi hizmet yaptım ve doçentliğimi aldım. Son 4 yıldır da daha çok otizmle ilgileniyorum. Zaman içinde de otizmle ilgili daha farklı alanları keşfedip, daha farklı şeyler yapmaya çalışıyorum.

Otizmle ilgilenmenizin özel bir nedeni var mı?

Otizm aslında biraz öksüz bir hastalık. Biz çocuk nörologlarını aslında çok ilgilendiren ama çocuk nörologlarının çok az ilgilendiği bir alan olduğu için benim ilgimi çok çekiyor. Son zamanlarda artış gösterse de çocuk nöroloğu sayısı ülkemizde az. Ayrıca çocuk nörologları daha çok sara, epilepsi, serebral palsi gibi hastalıklara bakıyorlardı ve otizmle ilgilenecek zaman olmuyordu. Ülkemizde de zaten otizm farkındalığı da 1990’lardan sonra özellikle 2000’lerden sonra çıkmaya başladı. Otizimli çocukların sayısında artış var. Başlarda otizm hakkında az şey biliyorduk. Şimdi teknoloji geliştikçe ve bilimsel çalışmalar da bu konu üzerine yoğunlaşmaya başladıkça otizmin patolojik kökenlerini, yani hastalığı yaratan mekanizmaları yavaş yavaş anlamaya başlıyoruz ve bu gittikçe ilerliyor. Belki de gelecek dönemlerde otizm ilaçlarla da düzeltilebilecek bir hastalık olmaya doğru gidecek. Tanısını belki çok daha erken dönemlerde, belki beş-altı aylıkken koyabileceğiz, belki genetik tetkiklerle çocuğun doğduğundaki risklerin ilerleyen yıllarda gelişmesini engelleyebileceğiz.

Otizmi genel hatlarıyla nasıl tanımlıyorsunuz?

Otizm, bir sosyal etkileşim eksikliği... Çocuk sizinle bir sosyal etkileşime giriyor mu? Bir oyuncak bulduğu, bir keşif yaptığı zaman gelip sizinle paylaşıyor mu? Yaptığınız bir şeyi taklit ediyor mu? Siz bir şeyden bahsettiğinizde, bir şeyle ilgilendiğinizde ne yaptığınızı merak ediyor mu? Bu çocuklar sosyal iletişim çağrımıza yanıt vermiyorlar, temeli bu ama tabii alt grupları var. Zaten onun için spektrum adı kullanılıyor. Şiddetli olanları var, daha hafifleri var.

Otizimli çocukları 3 gruba ayırıyorsunuz... Nedir bunlar?

En baştan beri otistik özellik gösteren çocuklar var. Bunlar ciddi bir hastalığın işaretlerini neredeyse doğduklarından beri gösteriyorlar. Yani beslenme sorunları oluyor, hiçbir zaman göz teması kurmuyorlar, anneye uzanmıyorlar, çok ağlıyorlar. Bu çocukların çoğunda zihinsel gerilik de oluyor. Bunlar en zor grup, tedavileri en çetrefil olan grup. Bu çocukların bir kısmında beyinde ciddi gelişimsel sorunlar oluyor. Üzerinde çok çalışma devam eden bu grup aslında sayısal olarak en küçük grup. En büyük grup ise sosyal izolasyonu olan, tanı alıp hızlıca tanıdan çıkan grup. Aile hemen

fark ediyor ve hızlı bir rehabilitasyonla bu çocuklar açılıp toparlıyorlar. Bir de çok iyilerken birden gerileyen grup var. Çocuk tam sosyal oyun oynamaya başlarken geriliyor. Ben bu konuda birçok video izliyorum. Bakıyorsunuz süper bir oyuncu anne-baba, çocuk 1.5 yaşındayken kovalamaca, saklambaç, atıcılık, kovboyculuk oynuyorlar görüyorsunuz, çocuk göz teması da kuruyor. Ama çocuk 1.5 yaşından sonra geriliyor. İşte bunlarla ilgili birkaç teori var. Burada beynin bir çeşit romatizmal hastalığa tutulduğu düşünülüyor. Dolayısıyla beyin bir hastalığa tutuluyor ve beyinde gerileme başlıyor. Çocuk iyi, ortam iyi ama gerileme var. Aşı tartışmaları da aslında bu grup için yapıldı. Rehabilitasyona başlıyorsunuz, çocuk açılmaya başlıyor ama takıntıları kalıyor. Bunlar da genetik bir grup ama son dönemde en sık konuşulan anne karnındaki inflamatuvar romatizmal aktivite.

Otizmin genetikle ilişkisi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Otizm bizim genlerimizde olan bir hastalık... Biraz şehir hayatının, dönemin getirdiği, zamanın hastalıklarından biri. Yaşam tarzımız değiştikçe bu genlerimizde var olan hastalığın ortaya çıkması için uygun bir ortam sağlamış oluyoruz. Dolayısıyla da otizm son dönemlerde artıyor.

Son 15 yılda otizm tanısı alan çocuk sayısının artmış olmasının altında yatan diğer nedenler sizce neler?

Elbette başka nedenleri de var ama çoğu çocuk için otizm öğrenilen bir hastalık. Otizmi yaratacak bir sosyal ortam bozukluğu, bir duygusal ihmal ortamının olması gerekiyor. Meşhur Romanya başkanı Çavuşesku döneminde devlet bir program uygulamış, çocukları ailelerden alıyor, yetiştirme yurtlarında büyütüyor ve aileleri daha fazla çocuk yapmaya teşvik ediyor. Diyor ki, “paranız yoksa bile biz sizin çocuğunuza bakarız.” Bu bakım evlerinin şartları kötü, eğitilmiş personel çok az ve çocukların burada sadece beslenme, alt değiştirme gibi temel ihtiyaçları gideriliyor. Çavuşesku dönemi yıkıldıktan sonra bu çocuklar uzun süre takip ediliyor ve çocukların neredeyse yüzde 10’unda otizme benzer özellikler olduğu ortaya çıkıyor. Dolayısıyla biz sosyal izolasyonu yarattırsak, duygusal olarak ihmal edersek çocukların %90’ı otizm geliştiriyor ama yüzde 10’u otizm geliştirebiliyor. Eskiden kalabalık ailelerde yaşıyorlardı. Daha çok kardeş vardı, televizyon yoktu, anne-baba çocukla daha çok ilgileniyordu. Aileden bilgi aktarımı da azalmaya başladı. Eskiden büyüklerinize size nasıl çocuk bakacağınızı gösterirdi. Aileler şehirlere göç edip apartmanlara geçtikçe, anne-baba çalıştıkça çocuğa çoğu zaman bakıcılar bakıyor. Tamam iyi insanlar, çocuğa iyi bakıyorlar ama bazıları iyi Türkçe bile bilmiyorlar. Altını değiştiriyorlar, besliyorlar ama çocuğun ihtiyaçlarını bazen karşılayamıyorlar. Özellikle erkekler hareketli çocuklar oluyor ve onlarla oynamak zor oluyor. Eskiden onlarla kardeşleri ve abaları

oyardı. Ailede daha çok abla/ağabey vardı. Belgesellerde bile aslanları izlediğiniz zaman küçük aslanlar ve kaplanlar birbirleriyle oynarlar. Doğal olan çocukların birbiriyle oynamasıdır. Kendimden örnek vermem gerekirse ben babamın benimle oynadığını hiç hatırlamıyorum. Eskiden herkes kardeşleriyle, sokaktaki diğer çocuklarla, akrabaların çocuklarıyla oynardı. Şimdi bu sosyal ortam azalıyor ve elimizde de otizme genetik olarak yatkınlık taşıyan bir grup var. Bu grup otistik özellikler göstermeye başlıyor. Onun için aslında otizmde böyle bir patlama var. Çok ilginç, köylülerde çok daha az otizm. Benim köyden gelen otizmlı hastam yok gibi bir şey. Ne kadar çok şehir hayatı varsa, anne-baba çalışıyorsa, bakıcı devreye giriyorsa otizm artıyor. Anneanne, babaanne tarafından bakılan çocuk sayısı da çok fazla...

Çocuk hareketli, oyun istiyor. 60-70 yaşında bir anneanne ya da babaannenin ona bakmasını beklemek tabii ki ihtiyaçları karşılıyor; yediyor, içiriyor, altını değiştiriyor ama o çocuğun duygusal ihtiyaçlarını bazen karşılayamıyor ve oyun ihtiyacına yanıt veremiyor. Dolayısıyla genetik olarak riskli gruptaysa bu sosyal ortam otizmin tetiklenmesine yol açıyor.

Otizmlı çocukların takip ve tedavisiyle ilgili olarak neler söylemek istersiniz?

Otizmle bir ekip olarak ilgilenmemiz gerekiyor. Bizdeki sıkıntı hekimler otizmle ilgileniyor ama kendisiyle ilgili parçayla, kısmıyla ilgileniyor. Merkezleşmek gerektiğine inanıyorum. Otizmle ilgilenen farklı branşlardaki hekimlerin bir olup etkileşim halinde olmaları önemli. Otizm zor bir hastalık, çok zaman istiyor. İyileşmesi zor, uzun bir rehabilitasyon süreci gerektiriyor. Otizmle çocuk psikiyatristleri, çocuk nörologları, beslenme uzmanları, çocuk gelişim uzmanları, genetikçiler ilgileniyor. Aslında herkesin ucundan parçalar yakaladığı bir hastalık ama bilgi paylaşımı az. Bu çocukların grupları tarafından değerlendirilip tedavinin beraber organize edilmesi gerekiyor. Tabii bunun için hekim sayısının artması gerekiyor. Herkes başka işler yaparken bir yandan da otizmle ilgileniyor. Otizm arttıkça sadece otizmle ilgilenen hekimlerin sayısı da artacak ve o zaman birlikte çalışma imkanları da doğacak diye düşünüyorum.

Otizm tedavisinde eğitimin ve oyunun yeri nedir?

Otizm tedavisinde eğitimin önemi yadsınamaz. Benim eğitime olan inancımındaki en önemli şey ailelerin de eğitime aktif olarak katılması. Eğitimler kısıtlanmış seanslardan oluşuyor, oysa eğitimin yaşamın tamamına yayılması gerekir. Eğitimin etkinliğinin ortaya çıkması için çocuğun sosyal ortamını değiştirecek bir etki ortaya çıkması gerekli. Üç yaş altı çocuklarda oyun temelli sistemler oldukça etkili oluyor.

Bizim geliştirmeye çalıştığımız Nöroplay adında ev temelli bir oyun sistemi var. Çocuk çocukla oynar dedik ama elimizde bir anne, bir baba, bir çocuk varsa, yapabileceğimiz bir şey yok. Bu durumda anne-babaya çocuklarla nasıl oyun oynaması gerektiğini öğretmemiz gerekiyor. Nöroplay dediğimiz sisteminin temeli buna dayanıyor. Ev bazlı, oyun temelli bir program. Bunun başarısı için de çocuğunun ne kadar otizmlı olduğunu baştan tespit etmek gerekiyor. Bir çocuk otizm bulguları göstermeye başladığı süre içinde şekillenmeye başlıyor ve otizm gittikçe daha kalıcı bir hale geliyor. Otizmi kırmak gittikçe zorlaşıyor. Onun için erken dönemlerde bu çocukları yakalamamız lazım, otizm yerleşmeden müdahale edip kırmamız lazım. Ayrıca eğer anne-babayla ev ortamını değiştirebilirsek yani anne baba en azından çocuklara yemek yedirirken televizyonu kapatsa, onlara film izletmemeyi başarsa, çocukla bir anlamlı oyun oynama çabası gösterse kesinlikle ikinci çocukta da benzer davranışlar sergileyecekler, çünkü çocukla oyun oynamayı öğrenmiş olacaklar.

İnsanlar genelde çocukları kendileri gibi düşünüyorlar. Kendi kendine eğlenen bir çocuğun iyi bir şey olduğunu düşünüyorlar aslında bu bilgi aktarılmadığı için böyle. Araba kullanmak için ehliyet almanız gerekiyor. Çocuk sahibi olmak için ehliyet ihtiyacınız yok, hiçbir şey aranmıyor. Çocuğa nasıl bakacaksınız, onu nasıl besleyeceksiniz, onunla nasıl oynayacaksınız, nasıl sosyalleşecek hiç bunlarla ilgili bir eğitim vermiyoruz. Eğitim olmadığı için insanlar da bu eğitimsizlik içinde kendileri bir yol bulmaya çalışıyorlar ve bazen de bulamıyorlar. Özellikle sosyal çevresi dar, iş ve teknoloji odaklı insanlara biraz oyun oynamayı öğretmeyi gerekiyor. Çünkü sosyal ortamı değiştirmek, ev ortamında kalıcı değişiklik demek. Özel eğitimler saatler/dakikalar ile sınırlı ve herkesin iyi kalitede merkeze ulaşma imkanı yok. Dolayısıyla anne-babalara biraz balık tutmaları gerektiğini anlatmak lazım.

Otizm spektrum bozukluğunda kullanılan ilaçlar hakkında bilgi alabilir miyiz? Bu ilaçlar sadece oluşabilecek depresyon, anksiyete, öfke ve diğer sorunlara yedimci olmak için mi kullanılıyor?

İlaç olarak kast ettiklerim bunların dışında olanlar yani hastalığın mekanizmasına yönelik tedaviler. Otizmlı hastaları nedenlerine göre sınıflandırıp bu nedene yönelik tedaviler uygulamak gerekiyor. Bu alanda çok yoğun bilimsel araştırmalar yürütülüyor. Ben de bu bilimsel gelişmeler ışığında her gün tedavi seçeneklerimi geliştiriyorum. Bazen çok faydalı olabildiğim hastalarım var fakat bazen özellikle ileri yaştaki hastalarda çok etkili olamıyoruz. Hedefimiz hastalığın göstergelerini geliştirip uygun tedavileri yapabilmek. Şunu özellikle vurgulamak lazım otizmlı hastalar için fiks menüler yok. Örneğin probiotikler sadece bir grup hastaya yararlı oluyor. Ben daha çok nöroimmün terapiler ile ilgileniyorum. Son dönemlerde hızlanan beyin geliştirici faktör tedavileri ile ilgili çalışmalar da heyecan verici. Tedavinin anahtarı beyni tekrar normal çalışma ortamına döndürebilmek.

Son dönemde süramin çok konuşuluyor. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

Süramin çalışmaları önce bir fare çalışması olarak başladı. Yeni olarak da son insan çalışması yayınlandı. Süramin eski bir ilaç, Afrika uykusu hastalığı dediğimiz bir hastalığı tedavi eden, vücudun enerji metabolizmasını düzenleyen merkezleri kontrol eden bir ilaç. Çalışmayı yapan grubun teorisine göre anne karnındaki inflamatuvar aksiyon, çocuğun erken dönemde yaşadığı enfeksiyonlar çocukların mitokondrilerinde bir acil durum moduna geçmelerine neden oluyor ve mitokondrileri bozuyor. Süramin mitokondrileri formatlayarak tekrar düzgün çalışmalarını sağlıyor. Böyle bir teori üzerine yapılmış bir çalışma. Yapılan çalışmayla çocukların otistik özelliklerinde geçici düzeltilmeler sağladığını saptamışlar. Bu etkiler maksimum altı hafta boyunca devam etmiş. Çalışmanın ve ilacın sıkıntısı şu ki, süramin toksik bir ilaç ve yan etkilerinden dolayı altı haftada bir çocuklara uygulamanız mümkün değil. Şu an aktif olarak süramini verip bir tedavi yapmak mümkün gözüküyor. Ama tabii bu çalışma süramin benzeri mitokondrileri düzenleyecek daha az toksik bir ilacın geliştirilmesi için ilk basamak olabilir.

ÖCED olarak toplumdaki algıya pozitif katkıda bulunmak, özel gelişim gösteren çocukların ailelerinin sorularına cevap bulmasını sağlamak için çalışıyoruz. Siz ÖCED'in çalışmalarını takip ediyor musunuz? Derneğimizle ve diğer STK'larla ilgili öneri ve görüşleriniz neler?

Özellikli çocukların topluma entegrasyonu çok önemli bir konu. Bu alanda sadece resmi kurumların çabaları yeterli olmuyor. Sivil toplumunun inisiyatif alabileceği birçok alan olduğunu düşünüyorum. Aslında bizim ülkemizde insanlar bu konuya çok duyarlı fakat yeterli organizasyon yok. ÖCED gibi derneklerin bu bağlantıyı sağlayabilecek tek yol olduğunu düşünüyorum.

"Doç. Dr. Barış Ekici Süramin Çalışması Hakkında Bilgi Veriyor"

Videoyu QR kodu okutarak veya linkten izleyebilirsiniz.

https://www.youtube.com/watch?v=FTdpuhwd_Fo

- * Özel Eğitim Materyalleri
- * Dil Konuşma Materyalleri
- * Duyu Bütünleme
- * Otizm Materyalleri
- * Anaokulu Donanımı
- * Multisensory Room

Türkiye'nin Her Yerine Aynı Gün Kargo!

Toplu Siparişleriniz İçin Teklif İsteyiniz .

www.oyunterapimarket.com

info@oyunterapimarket.com

0258 373 7273

Servergazi Mah Merkezевler Sit Çınar Sok no:79/2
Merkezefendi / Denizli

PROBLEM DAVRANIŞLARLA BAŞA ÇIKMA YOLLARINDA ABA YAKLAŞIMININ KULLANILMASI

Nicky Nükte Altıkulaç
MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı)
Davranış Terapisi Uzmanı
nukte@allkidsfirst.com

ABA (Applied Behavioral Analysis), ısırma, yeme problemleri, öfke nöbetleri gibi problem davranışlarla başa çıkmada oldukça başarılı bir yöntem olarak karşımıza çıkıyor.

Çocuğun, sosyal çevresine uyumunu zorlaştıran, kendisine ve çevresindekilere zarar veren, öğrenmesini olumsuz yönde etkileyen, öğrenme sürecini zorlaştıran, gerçek performansını göstermesini engelleyen davranışlarını "problem davranış" ya da "olumsuz davranışlar" olarak tanımlayabiliriz. Çocuklarımız çevresindekiler ile iletişim kurmak, sosyal ilgi/dikkat çekmek, duygusal uyarı elde etmek ve istemedikleri ortamdan kaçmak gibi sebeplerle problem davranışta bulunurlar. Okul öncesi dönemde en çok görülen, problem davranış örneklerini; ısırma, öfke nöbetleri, yemek yeme problemleri, uyku zamanı yaşanan zorluklar/direnme, paylaşmamak olarak verebiliriz. Aslında yetişkinler olarak hepimiz zaman zaman olumsuz duygular yaşarız. Fakat bu olumsuz duygularımızı çevre tarafından kabul edilebilir bir görüntüde sergileme becerisine sahibiz. Fakat çocuklarımız henüz bu kontrolü tam olarak sağlayamadıkların-

dan bazen bu olumsuz duygularını bizim problem davranış olarak nitelendirdiğimiz şekilde ifade ediyorlar.

ABA (Applied Behavioral Analysis), problem davranışlarla başa çıkmada oldukça başarılı bir yöntem olarak karşımıza çıkıyor. ABA genel olarak davranış bilimi prensiplerini günlük hayatta, günlük ortamlarda uygulayarak bireyin yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefleyen bir bilim dalıdır. Davranışı etkileyen değişkenleri kontrol altında tutarak ya da değiştirerek, davranışı da değiştirebileceğimizi savunur. Her davranışın bir işlevi olduğunu göz önünde bulundurursak, her davranış ya öncesindeki bir olaydan tetiklenir ya da sonrasındaki bir olay tarafından pekiştirilir. Dolayısıyla, problem davranışın işlevini bulmadan, davranışı değiştirmemiz pek mümkün olamamaktadır. ABA yaklaşımını kullanarak problem davranışları değiştirme yönteminde, ilk yapmamız gereken değiştirmeyi hedeflediğimiz davranışı gözlemlemektir. Bu, bize davranışı tetikleyen ya da pekiştiren olay hakkında yani davranışın işlevi hakkında objektif bir hipotez geliştirmemize yardımcı olur. Davranışın işlevini bulduktan sonra

çocuğa aynı işlevi verecek alternatif bir davranış öğretilip bu davranış pekiştirilir. Bu süreç içinde gözlenen problem davranışlar göz ardı edilir. Çünkü pekiştirilmeyen davranış yok olmaya mahkumdur. Bu süreç sonunda çocuğunuz çevre tarafından daha kabul edilebilir, olumlu alternatif davranışı öğrenmiş, artık pekiştirilmeyen problem davranışı ise unutmuş olacaktır. Bu yaklaşıma bir örnek vermek gerekirse, sınıfta oyuncasını elinden almak isteyen arkadaşını sıran bir çocuğu ele alalım. Bu davranışı gözlemlediğimizde çocuğumuzun yanına gelen ve elinden oyuncasını almak isteyen her arkadaşını ısırdığını görüyoruz. Böylece hiçbir arkada-

şı elinden oyuncasını alamıyor. Dolayısıyla davranış, oyuncasını kimseyle paylaşmamak olarak pekiyor. Bu durumda yapılacak olan çocuğa "ısırmak" yerine arkadaşına "bu benim", "benim sıram", "paylaşmak istemiyorum" gibi, yine ısırmakla aynı işlevi görece alternatif bir davranış öğretilir. Her fırsatta çocuğun alternatif davranışta bulunması sağlanır ve bu davranış olumlu ifadelerle pekiştirilir.

Bu süreç içinde çocuk problem davranışta bulunduğu bu davranışa yorum yapmadan ondan beklenen alternatif davranışta bulunması sağlanır ve bu davranış pekiştirilir. Zaman içinde çocuk yeni alternatif davranışı öğrenmiş, problem davranışı unutmuş olacaktır. Bu müdahale programı uygulanırken aynı zamanda çocuğun paylaşma becerisini geliştirmek için de çalışmalar yapılır.

Bu problem davranışı değiştirme süreci içinde göz önünde bulundurulması gereken en önemli nokta, artık pekiştirilmeyen problem davranış sönmeye başlamadan önce daha kötüleşip sonra sönmeye başlayacak olmasıdır. Ailenin ve eğitimcinin bu konuda hazırlıklı olup, istemeden problem davranışı pekiştirmemesi çok önemlidir.

“Bir engelliye yapılabilecek en kötü şey ona acımak”

Bugüne kadar toplumun engelli insanlara bakış açısında farkındalık kazandırmak için birçok çalışmada bulunan Astroterapist ve yazar HülyaNida Şahin ile 17 yaşındaki kızı Zehra'yı ve annelik yolculuğunda yaşadıklarını konuştuk.

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

Almanya'da doğdum. Türkiye'de kariyer hayatıma Sabancı Holding'te başladım ve ciddi deneyimler kazandım. Daha sonra geçirmiş olduğum bir hastalık dönüm noktam oldu. Bu hastalık nedeniyle sağlığıma kavuşmam için hayatımda hiç çocuk planlamadığım ve kariyere çok odaklandığım bir dönemde çocuğum olması gerektiğini, bu şekilde sağlığıma kavuşabileceğimi öğrendim. Bu kadar büyük bir karara hiç hazır olmadan ve daha oturmamış bir evlilik sürecim varken tüp bebek yöntemiyle hamile kaldım ve üçüz bebeklerimin olacağını öğrendim. Daha sonra hepsinin yaşaması için sağlığına kavuşmasını mümkün kıldım. Birinin yaşamına son verilmesi gerektiğini söyledi doktorlar. Ben de çok gönüllü olmasam da “tamam, ama o birini siz seçin” dedim. Asıl süreç o zaman başladı. Ex olan bebek zamanla enfeksiyon yapmış ve diğer bebekleri zehirlemiş. Aniden artan ağrılarla yüzde 70 lökosit bir kızım, yüzde 90 lökosit diğer kızım ve benim de kalp kapakçığımda sorun olacak ve üç gün yoğun bakımda kalacak şekilde bir doğum gerçekleştirdim.

Hamilelik döneminiz nasıl geçti?

Hamileliğim çok zor geçti. Hem psikolojik hem fiziksel sağlık olarak çok kötü bir hamilelik yaşadım. Bir kadın anne olmaya çok istekli ve hazırlıklı olduğunda tüm hayatını çok önceden düşünür, hayal kurar, planlar yapar, mesela doktorunu ayarlar, odasını ayarlar, çocuğunu nasıl büyüteceği konusunda çok ciddi fikirleri olur... Bunlar bende hiç yoktu. Çünkü anne olmayı planlayan ve amaçlayan bir insan değildim. Yaklaşık 4 ayım tamamen yatarak ve kilo kaybederek geçti.

Doğum ve sonrasında neler yaşadınız?

Çok ciddi ağrılarla doktoruma gittim. Doktorun da ağrı kesici verip “sıcak suya otur demesi” hem doğumumu hem hayatı tehlikemi çok daha üst seviyeye çıkarttı. Ve süreç 3 gün yoğun bakımda kalıp 24 haftalık ikiz bebeklerimin dünyaya gelmesiyle son buldu. 420 gramdı kızım doğduğunda. Erken doğuma bağlı retinası gelişmemişti. 600 gram kadarken aynı zamanda bir beyin kanaması geçirdi ve yaklaşık 5 ay hastanede yaşadı. O beş ayda ikizlerden birini kaybettim. Şu an hayatta kalan kızım da aslında ex oldu ama birkaç dakika sonra hayata gelme aşamasında beyinde bir kitle oluştu. “Bu kitlenin Zehra'nın hayatını nasıl etkileyeceğini sadece ve sadece yaşayarak görebiliriz” dediler. Yürümeyle ilgili ve elini kullanmayla ilgili problem olacağını söylediler. Kızım şu an 17 yaşında. Gözünden yaklaşık 22 tane, bacaklarından 3 tane ameliyat oldu. Şu an hem görme hem yürüme engelli. Ama yürümesiyle ilgili tanısı yok. Bu kanamada oluşan pıhtı atmasının bir ürünü.

Kızınızın doğumuyla hayatınızda neler değişti?

Benim için çok çaresiz kaldığım bir süreçti. Hayatımda yepyeni bir sayfa açılmıştı.

Çok yalnızdım. Üzüntümü annem üzülmeyin diye hiç belli etmeyip güçlü durmaya çalışıyordum. Babamın ise ömrüm boyunca varlığını hayatımda hissetmediğim için değişen bir şey yoktu. Tek gücüm minicik bedenimle kızımı. Aklımdaki tek soru da “Kızımı nasıl hayatta tutarım?”dı. Maddi manevi çok zor geçen günler bana bir şeyi çok iyi öğretti. Birisi bana engelli bir insanın yaşamda karşılaştığı sorunları günlerce anlatsa ben anlayamayabilirdim. Zaten kimse de anlatınca anlamıyor. Bir acıma, bir vicdan devreye giriyor. Böyle bir şey yok. Bir engelliye ve ailesine yapılabilecek en kötü şey ona acımak ve ona çok vicdanlı davranmak. Doğru adım kabul etmekten geçiyor. Ben onu koşulsuz olarak hayatıma kabul ettim, engelli olarak asla düşünmedim ve hep bunun böyle kabul edilmesi gerektiğini düşündüm. Fakat zaman ilerledikçe yaşadığım tüm olaylar bunun çok kolay olmayacağını gösterdi.

Örnek vermeniz gerekirse ne tür engellerle karşılaştınız?

Kızımın büyüme sürecinde engelli bir çocuğu aile ne kadar kabul etse de toplumun kabul etmediğini, önyargıların çok yıkıcı olduğunu öğrendim. Kızımın sosyalleşme yaşı gelince bir yuva araştırmaya başladım. İlk bulduğum evime yakın bir yere götürdüm, almadılar, ikinciye götürdüm, sonra üçüncüye götürdüm. Artık oturduğum bölgedeki yuvalar bitti, başka bir bölgeye taşındım ama hiçbir yuva kabul etmedi. Bana cevap olarak şöyle dediler: “Başka çocukların psikolojisi bozuluyor!” “Görme-yen birine bakmakla ilgili bir eğitmenimiz yok” diyenler de oldu. Sonunda ben Kanal D ana habere çıktım, “Bizi yuvaya alacak biri var mı?” diye sordum. Sonra telefonlar geldi, “çocuğunuzu yuvaya alıyoruz” dediler. Bir ümit, bir umut gittim ama “Saat 4-5'ten sonra alıyoruz, çocuklar okuldan boşaldıktan sonra” dediler. Kızımı parka götürdüğümde bile diğer anneler çocuklarına “gel buraya, korkma” diyorlardı. Kızımın sosyalleşmesini istiyordum çünkü hayatında sadece ben vardım. Bir zaman sonra kızım yanına gelen insanlara “Lütfen benden korkmayın. Ben sizin gibi görmüyorum ama arkadaş olabiliriz ben zarar vermem” demeye başladı. Kendisi bu konuyla ilgili bir çözüm buldu. Ben çok şaşırdım ve o alanı ona bıraktım. Bunun altını açmak gerekirse ailelerin çocuklarının eksiklikleri konusunda çok önyargılı olmaları başkalarına karşı da önyargı yaratıyor. Bu her insan için geçerli. Engelli bir çocuğa sahip olmadan önce bu bende de vardı. Belki de hayat bana burada bir şey anlatmaya çalıştı. Bir kişi iyileşirse dünya iyileşir. Kızım o kişilere ulaşmanın anahtarıydı.

Yuva ve okul sorununu nasıl çözdünüz?

Kızıma herhangi bir yuva bulamayınca, “Ben ne yapmalıyım”, “Bunu yaşayan bir tek ben olamam herhalde” diye araştırmaya devam ettim ve kızımı Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu'na götürdüm. Orası da kendi şartlarında, kendi alanında, bir müdürün yoğun uğraşısıyla ayakta duran bir yeri. Kızımı oraya gönderdiğim dönemde orada birçok aile ile tanıştım. Kimi erken doğum, kimi tüp bebek yöntemi, ikizler,

üçüzler vardı. Önce inancı sorguladım. “Kızım neden böyle oLdu, hayat bana ne anlatmaya çalışıyor, benim ne yapmam gerekiyor” diye çok çaresiz kaldığım bir zamanda kimseden bana bu konuda bir fayda gelmeyeceğini anlayıp ben bir şeyler yapmalıyım dedim ve bir dernek kurmaya karar verdim. Olmayan param, olmayan zamanım ve psikolojik problemlerimle beraber Parıltı Görmeyen ve Az Gören Çocuklar Eğitim ve Destek Derneği’ni kurdum. Kaymakamlığa anlattım durumu, çok iyi organizasyonlar yaptık, adımlar attık, amacım görmeyen çocuklara sosyalleşme imkanı sunmaktı. Sonra dernek büyüdü, devlet sahip çıktı ama bir süre sonra rehabilitasyon merkezine döndü. Bu yine benim amacımın dışında oldu. Sonra Almanya’da Çok Engelliler Bölümü diye bir birim olduğunu araştırdım ve Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu’nun içinde böyle bir birim kurulmasına önyak oldum. Oradaki bir eğitmeni oraya eğitime gönderttim ve o birimin başına getirttim. Zehra gibi görmeyen, yürüyemeyen birçok problemi olan çocuklara bir yer kurulmuş oldu. Anaokulu sürecinden sonra orada da işim bitti, bu sefer kaynaştırma eğitimi için çabaladım. Yine bir süreç başladı, hiçbir okul almadı. Hatta bir okula götürdüm, müdür “ilkokul kısmımız yok bizim” dedi. Oysa bina karşımda görüyorum var ama yok diyor! Abartıyor diye düşünebilirsiniz ama ben belki de az anlatıyorum. Sonra başka bir okula götürdüm. Bir kızın doğum günüymüş, kızım da görme engelli olduğu için dokunarak hissettiğinden hediye paketini paketsiz vermiş. Öğretmeni bu konuda çok yargıda bulundu, tepkisel davrandı. Daha sonra okulda bir çocuğun çok zorlandığını, psikolojisinin çok bozulduğunu ve sınıfta Zehra’yı istemediklerini söylediler. Ben yazdırdığım okuldan kızımı almak zorunda kaldım. “Madem normal okullarda şans yok” diyerek bu kez bir koleje verdim. Başına da bir yardımcı tuttum. Bir gün bana bir telefon geldi yardımcıdan, “Hülya Hanım acil gelin!” O gün tiyatro varmış, en üst kattan alta inilmesi gerekiyormuş, benim kızımı sınıfa kilitlemişler ve alt kata tiyatroya inmişler. Yardımcım bunu görünce beni arıyor. Benim kızım görme engelli, duyabiliyor, anlayabiliyor, ayrıca yan tarafta oturan bir bakıcı var, telefonu var, arasanız koşarak gelebilir veya kucaklayıp siz indirebilirsiniz! Olaydan sonra öğretmeni uzaklaştırma aldı ama ben güvenip devam edemedim o okula. Bu sefer tekrar yolum Türkan Sabancı Görme Engelliler Okulu’na dönmek oldu. Kızım orada devam etti ama ben eğitimle ilgili hep özel eğitmenler tuttum. Okula sadece sosyalleşsin ve arkadaşları olsun diye gönderdim.

Zehra için ne gibi şifa çalışmaları yaptınız?

Zehra için önce bilimle var olmaya çalıştım. Çok sayıda ameliyatlara oldu. Daha sonra beden-zihin-ruh üçlemesinde ruhun da çok önemli olduğunu okudum, anlamaya çalıştım. Görünmeyen enerjiler nedir, görünmeyen enerjiler acaba bir şifa olabilir mi diye düşünürken astroloji de ilgimi çekti. Astrolojiyle ilgilenmek sadece oradaki matematiksel verileri almak değil, nereden gelmiş, buraları ne kadar etkiliyor, terapide kullanılabilir mi diye düşünüp kızımın doğum haritasıyla kızımı ruhsal anlamda birleştirdim “Acaba bu kızımın şifalanma yolculuğunda, kızımı anlayabilmem, ona daha faydalı olabilmem yolunda nasıl bir rehber olabilir” dedim. Haritasında kızımın sanatçı kimliğinin çok yoğun olduğunu ve bu kısmını beslemem gerektiğini gördüm. Ben çok idealistim, kızım avukat olacak, psikolog olacak diye çok yükleniyordum eğitim ve öğretim için. Haritasını gördükten sonra bir birey olarak kızımı topluma kazandırmayla ilgili idealist durumum geçti. Haritasında hangi alanda yetenekleri ve eksikleri varsa buraya bakalım dedim ve o dönemlerde John Of God’un ismini duydum ve kızımı Brezilya’ya John Of God’a götürdüm.

Nasıl bir deneyimdi?

Gittiğimde tüm odağım kızımdı. “Buraya niçin geldin?” diye soruyorlar. Ben “kızım için, kızım için” diyorum. Sonra çok sert bir şekilde “Buraya kendin için geldin, kendine dönmek için buradasın, kendin için ne istiyorsun?” dediler. Ben yine idrak edemiyordum, hala diyordum ki “Kalktım buralara kızım için geldim”. Orada duygu ve isteklerimle çok çarpıştım. Sonra kızımı aldılar, kızımı sordular, “Sen ne istiyorsun?” diye... “Ben sanatçı olmak ve sol elimi kullanmak istiyorum” dedi. Ben çok oldum, yürümek istediğini görmek istediğini söylesene diyordum! Ama o, “hayır ben bunu istiyorum” diyor. Çıldıırıyorum ben, baskı yapıyorum, baskı yaptırıyorlar, onun istemesi lazım oysa onlar benim isteklerim. Sonra bana “kendine bakmalısın, kendine odaklanmasın” dedikten sonra kızım ilk ameliyata girdi, ameliyattan sonra

sol eli daha aktif olmaya başladı. Orada şunu anladım kişi neye hazırsa onu yapıyor. Oradaki niyet ve istekler çok önemli. Ben John Of God’a Zehra için diye tutturup gittim ama benim daha çok tedaviye ihtiyacım olduğunu ben geldikten sonra anladım.

Müziğe ilgisi var Zehra’nın... Bir konserini izlemiş ve çok etkilenmişim. Çok severek ve heyecanla söylüyor...

Ben herkesin bir hayat amacı olduğunu inanıyorum. Herkesin iki-üç tane değil, bir potansiyeli ve bir hayat amacı var. Bütün mesele kendi potansiyelinle hayat amacını birleştirmekte. Dolayısıyla biz bunun için yaşamda çok ciddi efor sarf ederken kızıma ben sorduğum zaman cevabı şu oluyor: “Sanatçı olmaya geldim.” O kadar emin ki. Ben de sonra bu kadar sanatçı olmak istemesi bir heves mi, gerçek mi diye bakmaya başladım. Hakikaten kızımın astroloji haritasında tüm engeline rağmen dünya çapında bir sanatçı olmaya geldiğini görüyorum. Ve kızımı sadece seyrederiyorum, o bu alana gidiyor. İstanbul Üniversitesi konservatuvarına götürdüm, “müzisyen olmak istiyor ama elini kullanamıyor, ne yapalım” dedim. Heyete aldılar, sınavlara girdi ve burs kazandı. Dediler ki, “biz öğrencilere yıllarca diyafıram nefesini aldırarak için eğitim veriyoruz ama kızınız doğuştan diyafıram nefesine sahip.” Bebekliğinde 6 ay ciğerlerinden solunum yaptırıldığı için nefes anlamında ciğerleri gelişmiş. Bir felaket bir avantajına döndü.

Ailelere önerileriniz neler? Nereden başlamalılar?

Aileler ilk önce kendilerinden başlamalıdır. Çocuktan değil. Çünkü çocuklar çok güçlü, eğer aile güçlü olursa zaten daha da güçleniyor her şey. Çok net bir şey var ki, toplumda yaşam kalitesi düşük olan insanların hem maddi hem manevi hem fiziksel yaşam şartları çok zor. Aile de buna psikolojik olarak destek verirse çocuk ciddi anlamda altından kalkamıyor bu durumun. O yüzden ailelerin çok fazla bilinçlendirilmesi, çocuğunu her şartta kabul etmesi ve ona anne-baba ebeveyn vicdanıyla değil, mantığıyla yaklaşması gerekiyor. Hala engelli çocuğunu evine kapatanlar var. Kızımın arkadaşlarından biliyorum, arkadaşlarını arıyor, “ne yapıyorsun” diye soruyor. Cevap hep aynı: “Evdeyim, evdeyim...” Kızım kadar sorunu olmayan çocuklar bile evde.

Zehra’yı yetiştirirken öncelikleriniz neler oldu?

Öncelik olarak ben kızımın engelli olduğunu görüyordum ama çocuğum kendi içinde engeli olduğunu bilmiyor. Kendinin bu hayattan ne kadar eksik olduğunu da bilmiyor. Ona hayattan ne kadar eksik olduğunu hatırlatan ebeveynler ve toplum... O yüzden ebeveynin de önce bu mantıkta olması gerekiyor. Engelli diye bir kavram bile olmamalı. Ben kızımın hep önünü açmaya çalıştım. Kendine güveni olsun, seçme hakkı olduğunu bilsin ve demokratik olsun istedim.

ÖÇED olarak toplumdaki algıya pozitif katkıda bulunmak, özel gelişim gösteren çocukların ailelerinin sorularına cevap bulmasın sağlamak için çalışıyoruz. Siz ÖÇED’in çalışmalarını takip ediyor musunuz? Derneğimizle ve diğer STK’larla ilgili öneri ve görüşleriniz neler?

Ben derneklerin kendi içinde çok kapalı kaldıklarını düşünüyordum. Derdi olan o derdiyle uğraşırken ve derdin bir üst boyutuna geçtikten sonra dernekler kendi aralarında sınırlı durumda ve konuda kalıyor. Ben kızımı Kadıköy’de bir yere götürürken bile asansörü var mı, park yeri var mı diye düşünüyordum. Engelli insanlar için var olan “acıması, sorunlarıyla ortada olan kişi” algısı yok edilmeli. Onların sokakta daha çok zaman geçirmeleri, yaşamlarını daha kolaylaştıracak oluşumların yaratılması taraftarıyım. Sorunlar konuşarak çözülmez, sorunlar eyleme geçerek çözülür. Dolayısıyla eyleme geçilmesi taraftarıyım.

* John Of God kimdir?

Brezilya’da yaşayan 1942 yılında doğmuş, 16 yaşında şifacılığa başlamış, bir trans medyum ve büyük bir şifacıdır. Gerçek adı Joao Teixeira De Faria’dır ancak tüm dünyada John Of God adıyla bilinir. John of God, şifa verenin kendisi değil, Allah olduğunu vurgular, kendisinin sadece bir aracı olduğunu belirtir. Son 50 yılda, doğrudan ve dolaylı olarak yaklaşık 15 milyon kişiye yeni bir başlangıç vermiştir. İnsanlardan para almamaktadır.

ÖÇED

Özel Çocuklar Eğitim ve Dayanışma Derneği

**FARKLI GELİŞEN ÇOCUKLARDA
ERKEN TANI HAYAT KURTARIR.
ÇOCUKLARIMIZIN EĞİTİMİNE
SİZLER DE KATKIDA
BULUNABİLİRSİNİZ.**

HESAP İSMİ :
ÖZEL ÇOCUKLAR EĞİTİM DAYANIŞMA DERNEĞİ
HESAP BİLGİLERİ :
AKBANK MECİDİYEKÖY ŞUBESİ
HESAP NUMARASI (IBAN NO) :
TR970004600133888000174201

/ocedorgtr

www.oced.org.tr

MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı) Davranış Terapisi Uzmanı ve Algı ABA Terapi Merkezi süpervizörü Nicky Nükte Altıkulaç, "Amerika'da insanlar otizm ile yaşamayı öğrenmeye çalışıyor, Türkiye'de ise hala ondan kurtulmaya çalışıyorlar" diyor. Kendisiyle Uygulamalı Davranış Analizi'ni, uygulanırken dikkat edilmesi gerekenleri ve problemleri davranışlarla baş etme yollarını konuştuk.

"Köpek eğitimcisi değiliz, Pavlov ile hiç alakamız yok!"

Nicky Nükte Altıkulaç
MS, BCBA, EI (ABA Uzmanı) Davranış
Terapisi Uzmanı
nukte@allkidsfirst.com

tanesi küçük yaş çocuklarına ABA eğitimi veriyor, grup eğitimleri ve kişisel eğitimler... Home base eğitim hala devam ediyor ve şirketimizin büyük bir kısmını kapsıyor. Artı yeni projem yetişkin yüksek gelişimli otizmliler, aspergerli gençlere meslek eğitimi ve sosyal beceri eğitimleri vermek... "Şimdi bir bebeğim daha oldu" diyor.

Otizmin bilinen tıbbi bir tedavisi yok ama terapiler sayesinde bireylerin kendi başlarına gerçekleştiremedikleri aktiviteleri gerçekleştirmeleri, iletişim, konuşma, algılama gibi konulardaki sorunlarında mesafe kat etmeleri sağlanabiliyor. Otizmde uygulanan metodlar hakkında bilgi verebilir misiniz?

Şu an otizmde en etkili yöntem, bilimsel temelli olduğu ve dataya bağlı olduğu için ABA (Uygulamalı Davranış Analizi). Konuşma terapisi, fizyoterapi de ekibin birer parçası. Bazı ailelerimiz diyetler uyguluyor, kimine faydalı olabiliyor, bazı aileler oksijen tedavisi uyguluyor, hipoterapi uygulayanlar var. Bunlar genelde Amerika'da tek birine yönelmek şeklinde değil, paket halinde. Eğitimle ilgili kısımda en etkili ve kabul edilmiş tek eğitim tarzı ise ABA.

ABA tam olarak nedir ve ne kadar süredir uygulanıyor?

Kısa tanımla, davranış tekniklerini uygulayarak bireye yeni davranışları öğretmek... Aslında çok eski, 1940-1950'lere dayanan bir metod ve maalesef ABA'nın sadece otizm için kullanıldığı düşünülüyor. Oysa ABA birçok alanda kullanılan bir bilim dalı. Amerika'da popülaritesinin artması son 20 yılda oldu. Hala gelişmekte olan dinamik bir bilim dalı. Yeni teknikler ve yeni terimler çıkıyor ve sürekli bunları takip ederek güncellenmek zorundasınız.

ABA'yı kimler uygulayabiliyor? Eğitim sürecinden bahsedebilir misiniz?

Amerika'da isterseniz master olarak ya da yüksek üniversite olarak okuyabilirsiniz. Eğer BCBA sertifikalı ABA uzmanı olmak istiyorsanız, ya master yapıyorsunuz ya da alana ilgili bir okulda master yapıp üzerine sertifika programı alıyorsunuz. Onu bitirdikten sonra da 1500 saatlik staj programı var. 1500 saati tamamladıktan sonra sınava girme hakkı veriliyor. İmtihani geçerseniz sertifika alıyorsunuz ve iki senede bir Eylül ayında hizmet içi eğitim tamamlamanız gerekiyor. Eğer kaybederseniz tüm bunları tekrar yapmanız gerekiyor. Online eğitim alınabiliyor ama 1500 saatlik stajın en az 750 saatini bire bir çocuklarla çalışmak gerekiyor. İmtihanlar ezbere sorular değil, vaka veriliyor, dolayısıyla lisan problemi olabilir.

2012 yılından beri İstanbul'daki Algı ABA Terapi Merkezi'nin süpervizörlüğünü yapıyorsunuz. Bu işbirliği nasıl başladı?

Amerika'ya yerleştikten sonra 10 sene kadar Türkiye'ye gelmemiştim. İkinci gelişimde 2011 yılında, yaptığım işleri anlatırken arkadaşlarım 'niye gelip öğrendiklerini burada meslektaşlarına anlatmıyorsun' diye fikir verdiler. Birçok kimseye ulaştım, Yankı Yazgan da bunlardan biriydi. Yankı Bey'in Otizm Akademisi'ne konuk konuşmacı olarak gelmemi teklif etmesiyle 2012 yılının ocak ayında Otizm Akademisi'ndeki konuşmaya geldim. Algı ABA Terapi Merkezi'nin yöneticisi Selim Beyler de oradalarımış. Ertesi akşam uçağımın kalkmasına 6-7 saat kala arayıp görüşmek istediklerini söylediler. O kadar istekli ve içtendiler ki 'hayır' diyemedim. Ben de kendi ülkem için bir şeyler yapmak istiyordum. Böylece çok güzel bir dostluk başladı. Başta sadece bir senelik bir projeydi, çünkü küçük çocuklarım vardı ve onları bırakmak istemiyordum. Aklımda bu kadar uzun süreli olacağı yoktu ama 5 senede büyük bir dostluk gelişti. Beş yıldır Algı ABA ile her hafta görüşüp onlara süpervizörlük yapıyorum. Çocukların gelişimi konusunda her hafta koordinatörlerle Skype görüşmeleri yaparak çocukları takip ediyorum. Ayrıca email trafiğinde de hep varım. Buradaki klinik aşağı yukarı benim Amerika'daki kliniğimin aynısı.

Sizi biraz tanıyabilir miyiz?

Aslen İstanbul doğumluyum. Marmara Üniversitesi'nden mezun olduktan itibaren hep özel çocuklarla çalıştım. 1992 yılında kendi kurumumu açtım, İstanbul'daki ilk 5 özel eğitim merkezinden biriydi. Aynı zamanda da normal çocuklara eğitim veren bir yuvam vardı. Dolayısıyla kendi çapımda ilk kaynaştırma eğitimlerine orada başladım. 1999 yılında eğitime devam etmek üzere Amerika'ya yerleştim. Orada eşimle tanıştım; çocuklarım, ailem oldu ve eğitimime ABA üzerinde devam ettim. 2004 yılından itibaren kendi kurumum var ve 2012 yılından beri de kendi öğrendiğim bilgileri analiz edip Türkiye'deki meslektaşlarıma ulaştırmak gibi bir misyon edindim.

ABA Terapi yöntemini kullanarak "ALL KIDS FIRST Early Intervention Services, LLC." şirketini kurdunuz. Bize All Kids First'ten biraz bahsedebilir misiniz?

İstanbul'da özel eğitimci olarak çalışıyordum, özel merkezimde özel ders veriyordum. Amerika'ya gittiğimde aynı alanda çalışmaya devam etmek istedim ama gördüm ki, orada özel eğitimci olarak özel eğitim vermek diye bir kavram yok. Çünkü özel eğitimcilerin hepsi zaten okul sisteminde var ve hiçbir aile özel eğitimciye ekstra para vererek özel ders almıyor. Dolayısıyla kariyerime özel eğitim alanında farklı bir yön çizme durumunda kaldım. İlk olarak erken müdahaleci olarak bebeklere evlerde servis veren bir şirket ile çalışmaya başladım. Daha sonra ABA'yı duyduğum ve etkilerini ruhum hiç beni bırakmadığından o sırada kendi şirketimi kurdum. İlk şirketimi açtığımda devletle işbirlikli erken müdahale servisleri sunan bir şirketti, zaman içinde ABA'nın da gelişmesi ve yayılmasıyla ev (home base) ABA terapilerim başladı. Şu an iki kliniğim var. Bir

Sosyal ortamdan uzaklaşma, konuşma zorlukları ve dikkat problemleri için ABA nasıl bir katkı sağlıyor?

Herhangi yeni bir davranışı öğretmek veya istenmeyen bir davranışı değiştirmek istediğiniz her yerde ABA var. Amaç eğer çocuğa sosyal katkı sağlamaksa sosyallik dediğimiz ne? Bizim için hedeflerin olabildiğince somut olması gerekiyor. Sosyalleşmeyi ‘çocuğum merhaba desin’, ‘soru sorsun’, ‘nasılsın dendiğinde cevap versin’ diye somutlaştırdığınız takdirde biz bunu öğretebiliriz. Ben size çocuğunuzun isteklerini elde etme yolunu öğretebilirim. Konuşma fiziksel bir şey. Fiziksel bir sorunu olmasa bile çocuğun konuşup konuşmayacağını bilmiyoruz, ama ben bize çocuğunuzun kominike etme garantisini verebilirim.

ABA, ‘Çocuğumun davranışlarını nasıl geliştirebilirim ve problem davranışlarıyla nasıl baş edebilirim?’ sorusunu soran tüm aileler için uygun mu yoksa sadece gelişimsel problem yaşayan aileler için mi?

ABA, davranışın olduğu her yerde var, yaş sınırlaması da yok. Canlı olan her kişi için kullanılabilir. Kayınvalideniz için kullanın, patronunuz için kullanın, çalışanınız için kullanın. Bu, insan davranışını manipüle etme gücü. Davranışı kontrol altına aldığınız sürece manipüle edebilirsiniz. Bu, sadece otizmliler için değil, sizin için de, benim için de... Eğer benim iltifatım hoşunuza giderse bir sonraki kuşağa gittiğinizde aynı saç modelini yaptırınız, işe gidiyorsunuz maaş alıyorsunuz, bu sizin pekiştireciniz. ABA’yı her yerde kullanıyoruz farkında değiliz, adını bilmiyoruz.

Bazı olumsuz önyargılar var. Örneğin pekiştireçlerle ilgili. Bu konuda neler söyleyebilirsiniz? Pekiştireçlerin çocuğu bağımlı yapabileceği konusunda neler söylemek istersiniz?

Uygulamada yapılan hataları alana yüklüyorlar. Teknikte bir hata yok ama uygulamada hata yapılabilir. Eğer metod doğru kullanılmazsa robot yapabilir. Bunu gördüm ama bu tekniğin hatası değil, uygulamanın hatasıydı. Pekiştireç bağımlı yapıyorlar çünkü uygun zamanda pekiştireci silikleştirmeye başlamıyorlar. Çocuğa istedikleri şeyi yaptırmak için ellerinde bir kurabiye torbasıyla dolaşıyorlar. Bu, bir ABA terapisti olarak benim de hoşuma gitmiyor. Ama bu ABA’nın yanlış değil, uygulama hatası. Türk dili esnek olduğu için gerçek bilgiye ulaşmamız çok zor. İnsan lisan bilmiyorsa, lisan bilse bile kültür farkından dolayı tercüme yanlış yapıldıysa yanlış anlaşılabilir. Dolayısıyla yoruma açık ve yanlış şeyler gelebiliyor. Biz köpek eğitmeni değiliz, Pavlov ile hiç alakamız yok. Pavlov refleksler ile uğraşır, biz davranışlarla. Onunki klasik şartlanma bizimki operant şartlanma. Bizi yeni bir şey öğrenmeye, yeni bir davranışı edinme eden bir şey vardır. Bunun adı ödül değil. Ödülü kazanmanız gerekir, pekiştireç motivasyon verir.

Özel gereksinimi olsun olmasın, çocukları ödüllendirme konusuna bakış açınız nedir? Ödülde sınır ne olmalı ve dikkat edilmesi gereken noktalar neler?

Bir şeyi devamlı ödüllendirdiğiniz zaman motivasyon sıfıra iniyor. Dolayısıyla devamlı ödüllendirdiğiniz zaman çocuklar davranış performansını yitiriyor. Ödül ve pekiştireç tarifesinin değişken zamanlı olması gerekiyor ki performans neyse olabile ihtimaline yapsın, doğallaşsın. Ödülde değişkenlik olmalı. Ödülü aile bilmeli ve limit koymalı ama çocuk bilmemeli. Bazen ödevini yapınca ‘iyi yaptın’ deyip bazen ‘aferin süper oldu geldi haydi sinemaya gidelim’ denilebilir.

Amerika’da ve Türkiye’de otizmlilerle çalışan ve bu konuda birçok makale okuyan biri olarak otizm konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Otizm kötü bir şey değil. Değişik bir yaşam biçimi, öğrenme biçimi. Ama otizmin paketinden farklı şeyler çıktığı zaman resmi daha da zorlaştırıyor. Otizm oluyor, artık konuşma güçlüğü oluyor... Otizm oluyor artı bağırsaklarda rahatsızlık oluyor... Paketten ne kadar çok şey çıkarsa uğraşacak o kadar çok şey oluyor. Otizm birçok semptomun bir araya geldiği bir şey. Dolayısıyla bir puzzle gibi. Puzzle’ı nasıl tek bir parçayla çözemeyeceksek otizmin de tek bir cevabı olamaz. Artı nedenini bilmediğimiz bir şeyin çaresini bulma şansımız zaten yok. Amerika’da aşırıya karşı olanlar ve aşırı yaptırmayanlar var ama kızamık, su çiçeği tekrar hortladı ve şimdi diğer insanların

sağlığını tehlikeye atıyorlar. Otizmlilerle yetişkinlerle de çalışıyorum ve iki ülke arasındaki en belirgin fark bence şu: Amerika’da insanlar onunla yaşamayı öğrenmeye çalışıyor, burada ondan kurtulmaya çalışıyorlar. Burada otizme karşı bir savaş var, orada daha iyi olması için ne yapabiliriz gibi bir bakış açısı var. Bu illetten kurtulmak gibi bir şeyi Amerika’da hiç duymadım, orada ‘ne yapabiliriz?’ sorusu var.

ABA terapistlerine ve eğitmenlere önerileriniz neler?

Kendi terapistlerime de hep aynı şeyi söylüyorum, bir şeyi öğretirken niye öğrettiğiniz önemli. Kitaptan gitmeyin, illa bir müfredatı takip etmek zorunda değilsiniz çünkü ABA’nın özelliği çocuğa has program yapmak. Çocuğun kültürünü düşünün, yaşadığı evi düşünün, gideceği okulu düşünün. Hedefleri öyle seçin. Şimdi şekil yapacağız, şimdi eşleme yapacağız gibi gitmeyin. 14 yaşına gelmiş puzzle yapamıyor mu? Uğraşmayın, yapmayın. Zamanı geçmiş artık onun. Yaşına uygun, onun ihtiyacı olan beceriler üzerine çalışın. Öğretirken niye çalışıyorsunuz onun farkında olun. Öğrettiğiniz becerinin arkasında durun, çünkü bu sizin için zaman, aile için para demek... Hele çocuk için yerine konamayacak bir zaman var. Çocuğun belli bir kapasitesi var ve belki ben çocuğuma üç kelime öğretebileceğim. O üç kelime öyle bir üç kelime olmalı ki, hayatının sonuna kadar işine yarayacak üç kelime olsun. Benim istediğim herhangi üç kelime değil. Belki bu öğrettiğin son şey, bilmiyorsun ki...

Algı ABA’da aile sohbet toplantıları da yapıyorsunuz. Ailelere neler öneriyorsunuz bu toplantılarda?

İlk önerim otizm tanısını bir yere koysunlar. Çok zor ama bunu yapsınlar. Çünkü tanıya bir önyargı var. Dolayısıyla onu ön plana aldığınız zaman çocuğunuzun görmüyorsunuz. İlkinci önerim, tanıyı aldıktan sonra artık otizmi okumayı bırakınlar. Eğer meslektaşımız olmayı düşünmüyorsa daha fazla otizm bilmelerinin bir anlamı yok. Bütün literatürü bilseler ne olacak? Bunun yerine çocukların gelişimini okusunlar. Örneğin çocuk 5 yaşındaysa neler yapabilir? Böylece görecekler ki benzer şeyleri o çocuklar da yapıyor. Ama otizmlilerle çocukların tanıştığı için tanıya yükleniyoruz. Çocukları, eğitmenleri ve aileyi bir ekip olarak düşünersek aile ekibin başı. Bir şekilde aileler eğitimi bilmeli ki yeri geldiğinde sorgulayabilsin, ne ne için yapıyor bilsin... Temizlik yapmayı bilmiyorsanız temizlikçi bile alamazsınız. Adam gelir, evi temizledim der, bilmiyorsanız sorgulayamazsınız. Bir konuşma terapisti olacak ya da bir ABA uzmanı olacak kadar değil, ama bilsinler ABA nedir... Böylece en azından terapist yanlış bir şey yaptığı zaman çocuklarını koruyabilirler. Ayrıca eğitim adı altında çocuklarına ceza uygulatmasınlar. Hiç kimsenin çocuklarla yüksek sesle konuşma hakkı bile yok. ABA’da böyle bir şey yok. Cezalara boyun eğmesinin bir şeyin kalitesini yüksek tutabilmek için denetleme olması gerekir. Denetlemenin der anlamı olabilesi için de onu denetleyecek bir yüksek kurulun olması şarttır. Türkiye’deki en büyük eksiklik bence bu. Herkesin aynı vicdanı yok, en azından vicdanı olmayanın bile bir kontrolü olması lazım. Bir konuşma terapisti çocuğun a sesini çıkartması için çocuğun parmaklarını kıvrıyorsa bu çocuktan çıkan “a” sesi değildir, can sesidir. Bizim kültürümüz ceza kültürü. Biz ceza ile büyümüşüz zaten. Uçakta da görüyorum ‘Bak şimdi hostes abla gelip kızacak sana’ diyor anneler. Niye kızsın hostes abla? Belki sana ne yapman gerektiğini hatırlatacak sadece. Bu aile şikayet etmiyor çocuk “a” sesini çıkartıyor diye. Önce ailelerin çocuğuna sahip çıkması ve sahip çıktığında gidecek bir denetleme kurulu olması lazım. Gidecekleri rehabilitasyon merkezini seçerken annelerin içgüdüğü de önemli. Güvendiğiniz kurumları tercih edin. Rahatlıkla içeri girebilmeniz önemli. Sınıfa sokmuyorlarsa mantıklı bir açıklaması olması gerekiyor.

ÖÇED olarak toplumdaki algıya pozitif katkıda bulunmak, özel gelişim gösteren çocukların ailelerinin sorularına cevap bulmasını sağlamak için çalışıyoruz. Siz ÖÇED’in çalışmalarını takip ediyor musunuz? Derneğimizle ve diğer STK’larla ilgili öneri ve görüşleriniz neler?

ÖÇED’in çalışmalarını yakından takip ediyorum. Gerçekten canla başla toplumda farkındalık yaratmaya çalışan bir ekip. Facebook vasıtasıyla diğer derneklerin de çalışmalarını görüyorum. Hepsi ellerinden geleni yapıyor ama bence en büyük eksik hepsinin kendi başlarına bu mücadeleyi sürdürmesi. Oysa hepsi birleşse sesleri eminim taaa buralardan bile duyulur!)

Mother&Baby dergisini ziyaret ettik

EYLÜL 2017 SAYISI

İngiltere, İtalya, İspanya, Avustralya, Singapur, Polonya, Hırvatistan başta olmak üzere dünyada toplam 11 ülkede yayınlanan Mother & Baby dergisi, WaveMedya bünyesinde uzun süredir Türk anneleriyle de buluşuyor. Bebek ve anne sağlığı, bebek bakımı ve bebekli yaşama dair konuların yer aldığı dergide annelerin deneyimleri ve tavsiyeleri de yer alıyor.

ÖÇED olarak 'Erken Fark Edersen Çok Şey Fark Eder' mottosuyla anneleri bilinçlendirmek için yaptığımız çalışmaları anlatmak ve otizm tanı sürecinde annelerin dikkat etmesi gereken gelişim özellikleri konusunda bilgi paylaşımında bulunmak için dergiyi ziyaret ettik. Derneğimizin Başkan Yardımcısı Selim PARLAK'ın da katıldığı toplantıda Mother&Baby dergisinin Yayın Editörü Elif KÜÇÜK ve Reklam Grup Başkanı Özge DAVASLI ile görüşerek kendilerine derneğimizin çalışmaları hakkında bilgi verdik.

Anneler, Babalar

Eğitimciler, Uzmanlar

Çocuk gelişimine ilgi duyanlar!

ve ÇOCUKLAR :)

Bu fuar size özel!

15-18 Mart 2018

İstanbul Fuar Merkezi

İyi Bir Gelecek İçin

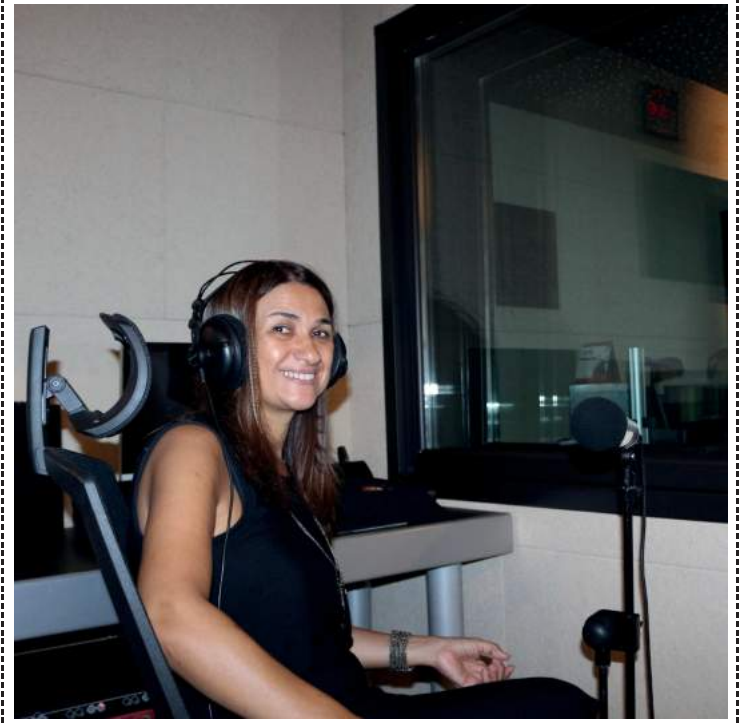
Parin Yakupyan, ‘Anneler Anlatıyor’ programının konuğu oldu

ÖÇED olarak Baby Joy’u da bünyesinde bulunduran Karnaval stüdyolarını ziyaret ettik. Ayrıca derneğimiz Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan, Baby Joy’un sevilen programı ‘Anneler Anlatıyor’da ikiz annesi olmayı ve otizmle ilgili deneyimlerini anneler ile paylaştı.

Anneler Anlatıyor

Baby Joy’da Ayşe Öner’in moderatörlüğünde gerçekleşen ‘Anneler Anlatıyor’ programının 15 Ağustos 2017 günü yayınlanan olan bölümünün konuğu olan ÖÇED’in Yönetim Kurulu Başkanı Parin Yakupyan, yayında hem ikiz annesi olmayı hem de ikizlerinden birinin otizm tanısı almasından sonra yaşadığı deneyimleri paylaştı.

BabyJoy yayını, Karnaval.com internet sitesinde, Karnaval Uygulaması ile akıllı telefonlarda, tabletlerde ve Smart TV’lerde dinlenebiliyor. Karnaval app ve Karnaval.com kullanarak eski program kayıtlarına da online olarak ulaşmak mümkün.

Programın tamamını QR kodu okutarak veya linki tıklayarak dinleyebilirsiniz.

https://www.youtube.com/watch?v=FTdpuhwd_Fo

OTSİMO NEDİR?

Teknoloji dost mu, düşman mı? Aslında bu sorunun yanıtı “denge” kelimesinde. Elbette çocukları tablet ile saatlerce baş başa bırakmak doğru değil ama teknolojinin çocukların ilgi alanına girdiği ve dikkatli kullanıldığında gelişimlerine destek sağlayabileceği de yadsınamaz.

Otsimo Tanışma Toplantısı

Otsimo da, otizmlili çocuklara gereken ve eksik kalan eğitimin tablet bilgisayarlar aracılığıyla evde vermeyi hedefleyen bir marka. Otsimo’nun kurucularından Zafer ELCİK, “Kardeşimin otizmlili olmasından dolayı hep evde otizm eğitimiyle ilgili kitaplar okuyor, çözüm arıyordum. Bir gün kardeşimin okuyamamasına, konuşamamasına rağmen akıllı telefonumla oynadığını gördüm. Dahası kardeşim eğitime 5 dakikadan fazla odaklanamazken, akıllı cihazlarla 50-60 dakikalarda ilgilendiğini görünce ona bir tablet almaya karar verdim. Ancak şimdi daha büyük bir sorununuz vardı. Otizmlili çocuklar için geliştirilen eğitim uygulaması yoktu ve diğer çocuklar için olan oyunlar otizmlilere zor geliyordu. ODTÜ’den sınıf arkadaşım Sercan’la beraber otizm eğitimi herkeşe ulaştırmak ve otizm eğitimi herkes tarafından ulaşılabilir yapmak için Otsimo’yu kurduk” sözleriyle anlatıyor markanın hikayesini.

ABA yönteminden yararlanılarak hazırlanan eğitici uygulama hakkında bilgi almak üzere Otsimo’nun Ürün Müdürü Doğan TURAN ile bir araya geldiğimiz toplantıda derneğimizin Başkan Yardımcısı Selim PARLAK ve Kurumsal İletişim Koordinatörü Burçin ÖZTINAZ, odaklanma sorunu yaşayan çocuklar için hazırlanan oyunları incelediler.

Çocuklar Otsimo’yu denedi

Otizmlili çocuklar için ücretsiz oyun etkinlikleri sunan Otsimo uygulamasının tanıtımı için Kanyon Alışveriş Merkezi’nde yer alan Troy Apple’da bir etkinlik gerçekleşti. Çocuklara ve ailelere uygulamanın tanıtımının yapıldığı etkinlikte çocuklar oyunları deneyimleme şansı da yakaladı.

Otsimo Çocuk nedir?

Otsimo Çocuk, eğitsel oyunlar içeren bir uygulama ve birçok oyunu içinde barındıran bir platform... Oyunların tamamı “Uygulamalı Davranış Analizi” (ABA: Applied Behavior Analysis) temel alınarak hazırlanmakta. Otsimo Çocuk içerisinde oyunlar dışında dikkat dağıtacak hiçbir reklam, satın alma opsiyonu veya ayar yer almıyor.

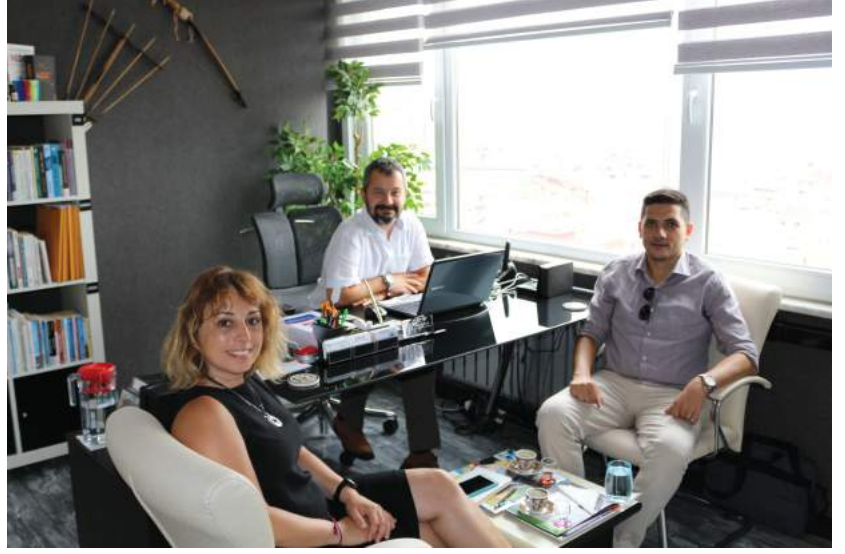
Educaturk Üniversite Tercih Fuarı'nı ziyaret ettik

Educaturk Üniversite Tercih Fuarı, 21-23 Temmuz 2017 tarihleri arasında İstanbul Kongre Merkezi-Harbiye'de ücretsiz olarak gerçekleştirildi. Üniversiteler ile öğrencileri aynı çatı altında buluşturan fuarı açılış gününde ÖÇED olarak biz de ziyaret ettik. Fuarda üniversite adayları gençlerle ve üniversite yetkilileri ile bir araya gelerek onlara yaptığımız çalışmalardan bahsettik. 'Otizm nedir?' sorusunu sordüğümüz birçok genç maa- lesef sorumuzu yanıtlıyamadı. İşte bu yüzden önümüz- deki yıl ağırlık vereceğimiz çalışmalardan biri de üni- versite farkındalık günleri ve seminerleri olacak.

Hangiokuldaokumaliyim.com ÖÇED'i Ziyaret Etti

Velilerin bütçe ve zamandan tasarruf etmelerini sağlamak ve okul seçimi karmaşasını en aza indirmek amacıyla Türkiye'deki eğitim kurumlarını tek bir platformda toplayan hangiokuldaokumaliyim.com sitesinden Turgut KAVAKLI, ÖÇED'i ziyaret etti.

ÖÇED Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Selim PARLAK ve Kurumsal İletişim Danışmanı Burçin ÖZTINAZ ile görüşen Turgut KAVAKLI, aileler için bir rehber niteliği taşıyan eğitim platformunun kuruluşu ve işleyişi hakkında bilgi verdi.

HANGİ OKULDA OKUMALIYIM?

“FARKINDA MISINIZ?”

adlı tematik kısa film yarışması sonuçlandı

Dezavantajlı gruplara yönelik toplumsal farkındalık çalışmalarına kampanya niteliğinde ve sürdürülebilir bir kimlik kazandırmak amacıyla düzenlenen “Farkında mısınız?” adlı tematik kısa film yarışması sonuçlandı.

Ödüller, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya’nın da katılımı ile 18 Ağustos 2017 akşamı İstanbul ByOtel’de gerçekleşen törenle sahiplerini buldu.

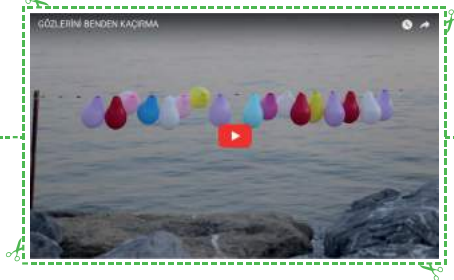
Otizm Konulu Kısa Film Yarışması’nda birinciliğe “Oğlum” adlı filmle Erdem Gösterişli, ikinciliğe “Gözlerini Benden Kaçırma” adlı filmle Anıl Can Uğuz, üçüncülüğe Rahatsız mı Etti?” filmiyle Berk Bayter layık görüldü.

KISA FİMLER

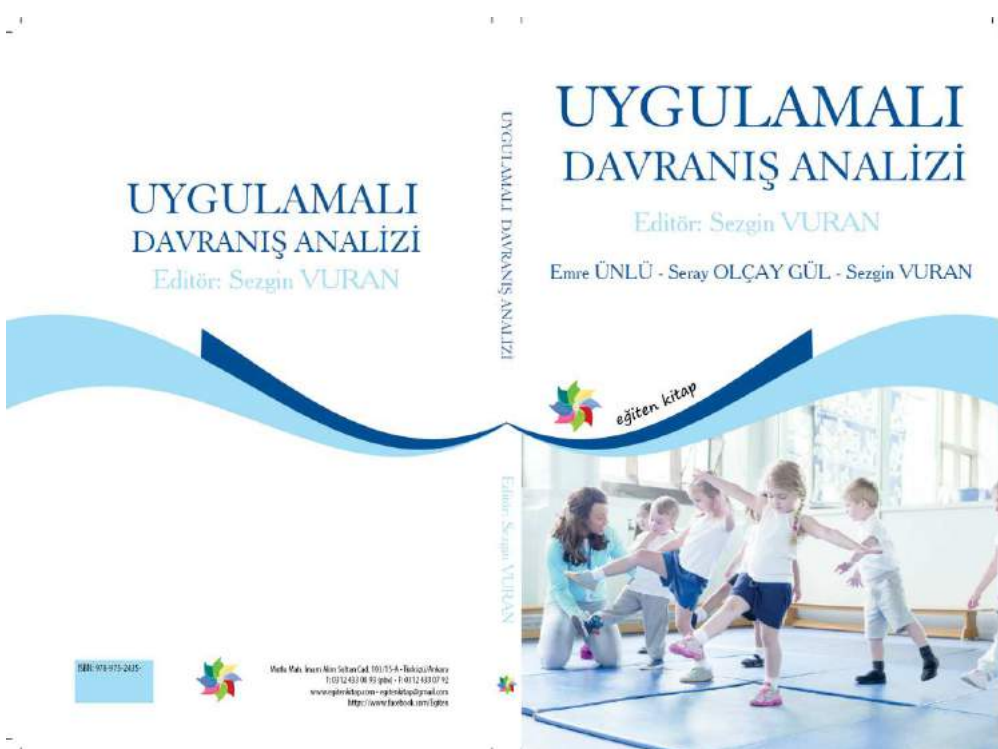
1. Erdem Gösterişli
Oğlum

2. Anıl Can Uğuz
Gözlerini Benden Kaçırma

3. Berk Bayter
Rahatsız mı Etti?

Kitap şimdilik dokuz bölümden oluşmaktadır. Kitabın birinci bölümü "Uygulamalı Davranış Analizinin Temelleri"dir. Bu bölümde uygulamalı davranış analizine yön veren kuramlar, kişiler ve girişimleri yer verilmiştir.

Kitabın ikinci bölümü "Uygulamalı Davranış Analizi" dir. Bu bölümde uygulamalı davranış analizi ve temel ilkelerine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. "Hedef Davranışların Belirlenmesi" başlıklı üçüncü bölüm ile "Hedef Davranış Ölçme ve Kaydetme" başlıklı dördüncü bölümde sosyal açıdan önemli olan hedef davranışların nasıl belirlenebileceği, ölçülebileceği ve kaydedilebileceğine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Beşinci bölüm "İşlevsel Değerlendirme"dir. İşlevsel değerlendirmede her davranışın bir ya da birkaç işlevinin olduğu ve bu işlevlerinin nasıl belirlenebileceği açıklanmıştır. Kitabın altıncı bölümü olan "Uygun Davranışların Artırılması"nda pekiştirme, pekiştiriciler, tarifeler örneklerle ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Uygun Olmayan Davranışların Azaltılması ve Davranış Azaltma Tekniklerine kitapta iki ayrı bölüm olarak yer verilmiştir. İlk bölüm önleme ve ayrımlı pekiştirme konuları ele alınırken, diğer bölümde sönmeye, tepkinin bedeli, mola, düzeltme teknikleri anlatılmıştır. Son bölümde ise uygulamalı davranış analizi yöntemlerinin etkililiğinin incelenmesinde en çok başvurulan tek denekli araştırma desenleri açıklanmıştır.

Kitabı zevkle okumanızı dilerim.

LA LA LAND IN CONCERT

06 Ekim - 07 Ekim
İstanbul

Yıldızlar Şehri İstanbul'a taşınıyor!

2016 yılına damgasını vuran 6 Oscar ödüllü Damien Chazelle filmi La La Land, Justin Hurwitz imzalı Oscar'lı müziklerinin canlı olarak icra edileceği ve dev ekrandan gösteriminin gerçekleşeceği La La Land in Concert'la Mercedes – Benz ana sponsorluğunda 6-7 Ekim'de Zorlu PSM Ana Tiyatro'da!

Çıkışını 2014 yapımı Whiplash'le yapan ABD'li yönetmen Damien Chazelle'in ismini daha da büyüten La La Land, beyaz perde adına 2016'nın en önemli olaylarından biriydi. Geçmişin klasik müziklerinin günümüzdeki görkemli yansıması olarak tanımlanan La La Land, Justin Hurwitz imzalı müzikleriyle de hayli konuşuldu. Ryan Gosling ve Emma Stone ikilisinin kimyasının zirveye ulaştığı film, City of Stars ve Audition başta olmak üzere hafızalara kazınan şarkılarıyla kısa sürede beyaz perde klasiklerinden biri olmayı başardı.

14 dalda aday olduğu 89. Akademi Ödülleri'nde En İyi Yönetmen, En İyi Kadın Oyuncu, En İyi Prodüksiyon Tasarımı ve En İyi Görüntü Yönetmenliği'nin yanı sıra En İyi Film Müziği ve En İyi Orijinal Şarkı (City of Stars) ödülleri de kazanan La La Land'in başarısında Justin Hurwitz'in büyük payı var. Guy and Madeline on a Park Bench ve Whiplash'te de Chazelle'le birlikte çalışan 31 yaşındaki besteci, Harvard Üniversitesi günlerinde başlayan dostluklarını büyük bir ortaklığa dönüştürmeyi başardı.

74. Altın Küre Ödülleri'nden En İyi Film Müziği ve En İyi Şarkı, 70. BAFTA Ödülleri'nden En İyi Film Müziği ve son olarak 89. Akademi Ödülleri'nden En İyi Film Müziği ve En İyi Orijinal Şarkı ödülleriyle dönen Justin Hurwitz imzalı La La Land müziklerinin canlı icra edileceği ve eş zamanlı olarak dev ekrandan film gösteriminin gerçekleşeceği La La Land in Concert, 6-7 Ekim'de Zorlu PSM Ana Tiyatro'da!

Dr. GARY A. DAVIS

Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimi

Öğretmenler ve Ebeveynler İçin El Kitabı

Türkçesi: Müjde Işık Koç

ÖZGÜR

Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimi

Özlü ve bazen esprili bir şekilde yazılmış olan bu kapsamlı çalışma, birçok gruba hitap etmektedir. Bunlar üstün yetenekli öğrencilerin ebeveynleri, öğretmenleri ve bu konuda eğitim almamış tüm meraklı okuyuculardır. Bu kitap, günümüzde üstün yetenekli öğrenciler için hazırlanmış okul programları bileşenlerini tanımlama konusunda bir dönüm noktasıdır. Frankenstein, Pinokyo ve diğer karakterler her bölümün başındaki senaryoyu ortaya çıkararak eğitimcilere yetenekli çocukların kabiliyetlerini nasıl işleyebileceklerini açıklamaya yardımcı olurlar.

Bütün çocukların geleceği kendileri, aileleri ve toplum için değerlidir. Üstün yetenekli öğrencilerin toplumla paylaşabilecekleri yüksek becerileri bulunmaktadır. Onların bu becerisi kısıtlanmak yerine teşvik edilmelidir. İyi olan şudur ki günümüzde üstün yetenekli eğitime daha büyük bir istek ve heyecanla yaklaşılmaktadır. Dr. Davis'in nüktecilği ve okuyucu dostu açıklamaları sadece üniversite öğrencileri için değil, eğitimciler ve yetenekli çocukların ebeveynleri için de keyifli bir öğrenme deneyimi yaratacak.

Yazar: Dr. Gary A. DAVIS
Çevirmen: Müjde Işık KOÇ

Sayfa Sayısı: 480
Baskı Yılı: 2014
Dili: Türkçe
Yayınevi: Özgür Yayınları
Sayfa Sayısı : 480
İlk Baskı Yılı : 2014
Dil : Türkçe

10. yıl

ALGI ÖZEL EĞİTİM
KURUMLARI

SINCE 2007

ÇOCUĞUNUZUN YAŞAM
KALİTESİNİ YÜKSELTİN

Siz geleceği düşünmek yerine bugünü yaşayın, sevdiklerinizle birlikte geçirdiğiniz her anın tadını çıkarın diye biz hep buradayız.

Yarınlarınızı bugünden güzelleştiren özel eğitim kadromuzla
nice **10** yıllar yanınızda olmak dileğiyle...